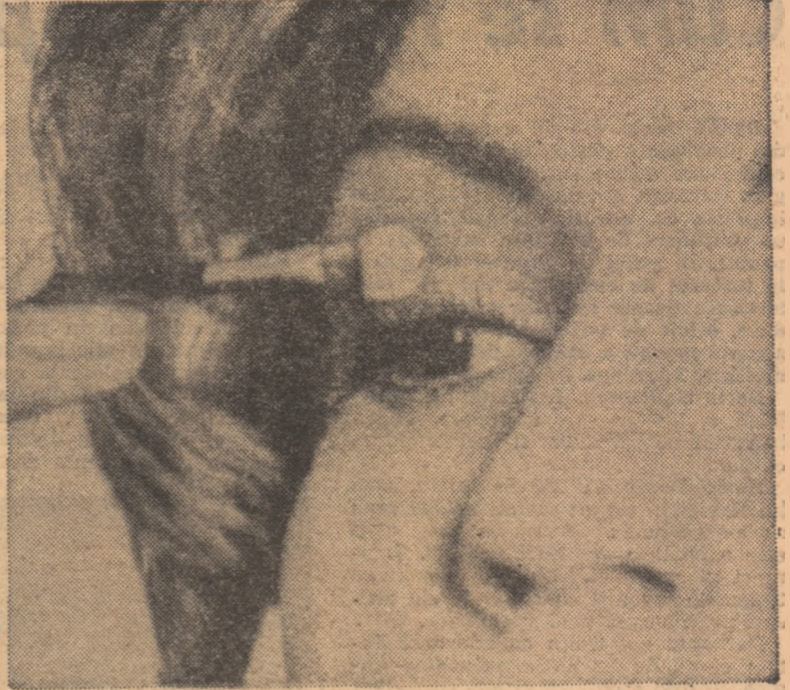
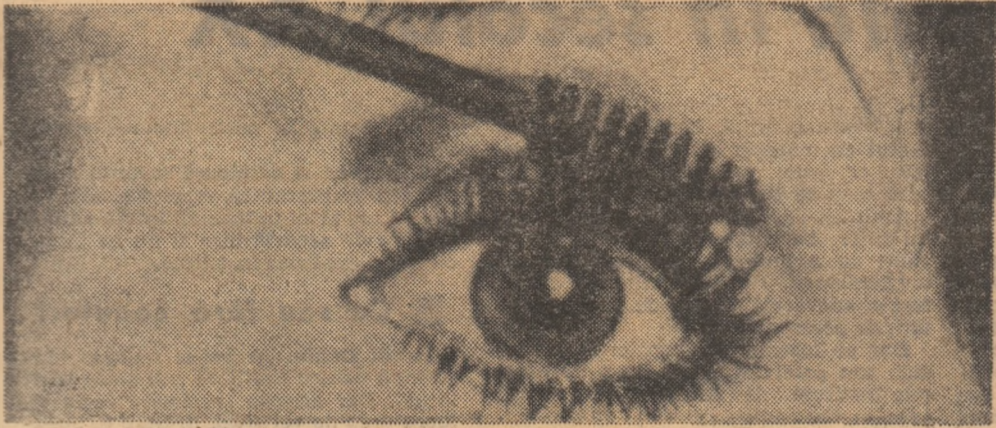

VEAIC NOU

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

ZECE SFATURI
PENTRU
ADOLESCENȚI

- **Cum se fac descoperirile în secolul XX**
- **Un calculator pentru Ahnaton** ● **Mărită de 30000 de ori, o lume în relief și culori**
- **Ce este apetitul?** ● **„Noul val” de bunici.**

Noțiunile de „inventie“, de „descoperire“ au fost întotdeauna, și mai sînt și acum, invariabil asociate de numele unui savant: Copernic sau Galilei, Newton sau Mendeleev, soții Curie sau Einstein... În ultima vreme, însă, este tot mai des utilizată și expresia „activitate științifică colectivă“. Dar ce înseamnă ea? Să marcheze o schimbare a naturii activității științifice? Savantul ca individ să se fi contopit cu colectivul?

Aceste probleme au prilejuit scriitorului sovietic Daniil Danin, autorul mai multor volume despre știință și savanți, un amplu dialog cu acad. Boris Kadomțev, autor a mai bine de 100 de lucrări științifice, cele mai multe despre fizica plasmei.

Reproducem mai jos câteva pasaje din dialog.

Documentar

Cum se fac descoperirile în secolul XX

Daniil Danin. Nu de mult, am dat din întâmplare peste o surprinzătoare confesiune a cunoscutului fizician englez Rayleigh datată din 1874: „Am impresia că, uneori, savanții încearcă un sentiment de neliniște, învecinat cu panica. În astfel de clipe ei se gîndesc la torentul de cunoștințe noi pe care le aduce fiecare an... Iar orice nou adevărat, oricît de puțin semnificativ, la această povară a informației o face și mai grea, aproape de nesuportat“.

Boris Kadomțev. Reflecția lui Rayleigh e, într-adevăr, uimitoare. Vede lucrurile de parcă ar fi contemporan cu noi.

Daniil Danin. Cu 250 de ani înaintea lui Rayleigh, un alt savant englez nota cu amărăciune: „Avalanșa de cărți este o boală a secolului nostru“. Și atunci îți spui fără să vrei că în toate timpurile savanții considerau prin aceeași prismă specificul vremii lor.

Dar abia noi trăim cu adevărat într-o epocă de revoluție științifico-tehnică. Și deși sociologii și alți specialiști mai dezbate încă problema definirii ei, cred că ne-am putea bizui pe propriul nostru simț al epocii. La acest simț al vremii s-a referit și bătrînul fizician Max Born, decedat anul trecut. În ultimul lui volum: „Viața mea, concepțiile mele“, Born arăta că și-a început activitatea științifică într-o lume total diferită (anii 1900) de aceea în care l se sfîrșea viața. Pe vremea aceea nu exista încă nimic din ceea ce alcătuiește astăzi temelia științifică și tehnică a vieții și a istoriei noastre: nu exista, sublinia el, nici radio-ul, nici televiziunea, nici aviația, nici cinematograful, nici automatizarea, nici bombele atomice, nici zborurile cosmice...

În secolul nostru totul se schimbă într-un ritm atît de rapid încît omul se naște parcă într-o lume, se căsătorește în alta și moare într-o a treia. Dar cel mai curios lucru este că s-ar părea că tocmai în această epocă de revoluție științifico-tehnică, știința nu se mai dezvoltă în salturi, de la o mare descoperire la alta. Salturile revoluționare sînt înlocuite de evoluția în masă a cunoștințelor. Sună, firește, ciudat și totuși...

Boris Kadomțev. Nu cumva avem această impresie numai din cauză că primim dezvoltarea actuală a științei „dinăuntru“ vremii noastre? Mă gîndesc că dacă ne-am întîlni peste o sută de ani și am privi înapoi am putea și noi schița niște jaloane mai importante și am vedea succesiunea salturilor. Oricum, un lucru e cert, anume am obține tabloul unor salturi mai dese.

Și încă ceva: ați uitat, se vede, de nașterea în salturi a unor științe noi la hotar cu cele vechi. Mă refer la apariția unor discipline ca radioelectronica cuantică sau biologia moleculară.

Descoperirile se fac „de unul singur“?

Daniil Danin. Într-adevăr, s-ar părea că așa-numitul caracter colectiv al științei contemporane este legat tocmai de asaltul în masă asupra necunoscutului. Evoluția științei îmbrățișează astăzi sute de mii și chiar milioane de oameni. Pînă și literații arată un interes tot mai marcat pentru problemele psihologice ale revoluției științifico-tehnice. Dar cum se reflectă acest caracter de masă al științei în psihologia savanților? În natura muncii lor? În imaginea pe care și-a format-o societatea despre această activitate?

S-a încetățenit mai de mult opinia că în știință succesul este hotărît de colectiv. Dar această convingere nu poate avea și consecințe negative? Spaniolii au un vechi proverb: „În doi nu îți se năzar fantome“. Orice descoperire științifică — mare sau mică — și orice idee, fericită sau eronată, a apărut întotdeauna numai ca o nălucire mai întîi a unui anume ins. Să se fi schimbat și în acest sens ceva? Înclin să cred că rolul personalității sa-

vantului în progresul științei nu este de fel mai mic astăzi decît în trecut. Am senzația că în lucrurile mari ca și în cele mici știința este impulsionată nu de colective, ci de cei cărora „li se năzar fantome“.

Boris Kadomțev. Lucrul cel mai important este să delimităm etapa de cercetări despre care vorbim. În știință există întotdeauna un pluton fruntaș alcătuit dintr-un mic număr de inși. Dar o mișcare realmente rapidă începe abia atunci cînd unii din ei dau de cite o „vină de aur“, descoperă noi probleme, pătrund în domenii noi. Ei sînt aceia care deschid noile drumuri,

Cei cărora li se năzar fantome...

Foto: P. Fadotov

noile cîmpuri de activitate pentru ceilalți. Și abia atunci încep să lucreze toți ceilalți savanți, asigurînd astfel progresul.

Firește, un mic număr de savanți nu pot exploata o asemenea „vină“. De aceea cercetările de astăzi devin acum colective din necesitate: elaborarea unei probleme reclamă enunțarea unei teorii complexe, multe experiențe. Un colectiv științific modern este un grup de colaboratori științifici activi, care lucrează în spirit creator. Dar colectivul are un randament bun numai atunci cînd cei care-l alcătuiesc sînt în sufletești de aceleași idei. Iar ideile mari, fundamentale sînt, ca și odinioară, sugerate de un număr redus de inși aflați în avangardă.

Daniil Danin. Mă tem că nu toată lumea desprinde adevăratul sens al noțiunii „cercetare colectivă“. Unii pot gîndi, de pildă, că esențial în cercetarea științifică este „să te apuci de treabă cu forțe unite“. Cuvintele în sine sună frumos dar uneori nu sînt ele interpretate ca o cerință față de individ de a renunța la propriile-i năzuințe, cugetări, speranțe?

Cînd am scris cartea despre Rutherford nu am remarcat de la bun început una din uimitoarele caracteristici ale activității sale. Mai întîi am crezut că a fost pur și simplu un norocos: în orice laborator — la Montreal, Manchester, Cambridge — găsea colective de eminenți cercetători. În realitate, însă, lucrurile n-au stat chiar așa. Pînă la ivirea lui cei mai mulți din fizicienii cu care a lucrat au fost specialiști mediocri. El însă s-a dovedit a fi un adevărat maestru în evidențierea personalității umane.

În concluzie, aș vrea să spun că un colectiv științific autentic este o „structură granulară“ în care fiecare „gră-

unte“ este esențial. Esențial nu prin faptul că mărește colectivul cu o unitate, ci prin personalitatea proprie, prin ceea ce îl deosebește de ceilalți.

Amintiți-vă de școala academicianului Ioffe. Ea a dat fizicii sovietice savanți ca Arțimovici, Kapița, Kurceatov, Semionov, Hariton, Salnikov etc. A fost o adevărată școală de individualități, de personalități.

Dar ce însemnau laboratorul Cavendish sau școala lui Ioffe față de uriașele institute de astăzi? Rutherford avea la Cavendish numai 30 de oameni. Nu cumva această comparație naște iluzia că un colectiv științific

rol de frunte în perfecționarea speciei umane.

E sigur că și odinioară savanții se apropiau de literatură, muzică și alte tărimuri ale artei îndemnați într-o anume măsură de această idee și nu de faptul că nu se realizau în știință.

Cu sau fără coautori

Daniil Danin. „A nu se realiza“ înseamnă pentru mulți că „nu și-au găsit locul“. Dar această „realizare“ este un lucru greu de verificat, în timp ce „căutarea locului“ este mai concretă.

Boris Kadomțev. Un lucrător științific nu poate fi obligat sau convins să facă un lucru pe care nu dorește să-l facă. Cercetătorii își găsesc de obicei singuri activitatea care îi pasionează.

Daniil Danin. Opiniile de mai sus sînt o generalizare a experienței dumneavoastră de conducător?

Boris Kadomțev. De cele mai multe ori eu lucrez de unul singur și nu pot să flu un exemplu tipic. Trei pătrimi din lucrările mele le-am realizat singur. Dar coautori la restul lucrărilor s-au oferit ei înșiși să colaboreze. Eu le-am expus ideea pe care intenționam să o realizez, iar ei au hotărît dacă îi tenta sau nu colaborarea.

Daniil Danin. Și pentru că a venit vorba despre coautori, îmi amintesc de o statistică care arăta, printre altele, că numărul articolelor științifice semnate de un singur autor scade mereu. Dacă va continua să scadă în același ritm, în 1980 ne putem aștepta să nu se mai publice nici un articol semnat de un singur om. Să fie acesta un indiciu că numărul colectivelor sporește fără încetare și că în cadrul lor rolul fiecărui membru este tot mai important și nimeni nu poate rămîne în umbră? Ar fi, cel puțin, de dorit să fie așa.

Dar intervin și situații neașteptate. Mă refer la discuțiile despre prioritatea științifică, discuții care s-au purtat de cînd e lumea. Cineva a calculat că în secolul XVII astfel de dispute — de cele mai multe ori aprige — au fost provocate de 92 la sută din descoperirile simultane. Apoi procentajul a început să scadă. Acum el a ajuns la 33 la sută. Dar cum se explică această scădere?

Boris Kadomțev. Astăzi este pur și simplu mai ușor de dovedit prioritatea unei descoperiri; e deajuns să te referi la publicarea descoperirii.

Daniil Danin. Ați vorbit însă numai despre soluționarea disputelor, dar n-ați explicat și de ce apar ele mai rar?

Boris Kadomțev. Am socotit întotdeauna că această situație este o consecință a evoluției legăturilor dintre savanți în cadrul așa-numitelor „colective invizibile“, adică între savanții din diferite țări care se ocupă de aceleași probleme. Ceea ce face ca în momentul descoperirii situația să fie totuși limpede: cutare savant și-a atins țelul ceva mai înainte, ceilalți au întîrziat. Iar distanțele care îi despart sînt astăzi mult mai mici: de cîteva săptămîni, cel mult luni.

documenta.

documentar docum
mentar documentar d
documentar document
mentar documentar docu
mentar documentar docu
mentar documentar docu
mentar documentar docu
mentar documentar docu

1870

Lumina ferestrei lui Lenin

1927

Acum cinci ani am fost la Antofagasta și am străbătut tot deșertul Atacama, pînă la micul orașel San Pedro de la poalele Anzilor. Am vizitat minele de salpetru și de cupru. Am văzut viața de ocași a minerilor, viața lor cumplită, vilele somptuoase ale industriașilor și bordeiele muncitorilor, printre care furnicau copii pe jumătate gol.

În ziua plecării, mai bine zis în seara cînd trebuia să luăm avionul spre a ne înapoi în țară, unul din conducătorii organizației comuniste locale a venit la aeroport să ne petreacă, împreună cu un grup de muncitori de la o fabrică de confecții.

Ramon — așa-l chema — era un om voinic, musculos. Avea o față mare, oacheșă, cu porii dilatați. Cînd zimbea, dinții-i scilpitor de albi subliniau și mai puternic negrul impenetrabil al ochilor lui de meridional. Ne-a povestit despre o grevă care tocmai se terminase victorios. Cîteva fete de la fabrica de confecții ne-au arătat niște fotografii — pe care le scosese din poșete cu multă grijă, ca un lucru de mare preț — făcute cu marinari sovietici de pe o navă de cercetări științifice ce aruncase ancora cu un an înainte la Antofagasta.

Apoi am procedat la un schimb de suveniruri. Pe corsajele albe ale fetelor au început să inflorească insigne roșii cu Lenin. Pînă să-i vie și lui Ramon rîndul, n-am mai avut nici una. Foarte demn, Ramon s-a prefăcut a nu fi deloc afectat de întimplare, dar cu cît încerca să-și ascundă dezamăgirea, cu atît ea i se citea mai dureros pe față. Am început să mă caut prin toate buzunarele doar-doar o găsi ceva potrivit și, pînă la urmă, am dat peste o carte poștală în alb-negru cu Smolnii. I-am întins-o, puțin jenat, lui Ramon și mă pregăteam să-i explic ce reprezintă, dar el

a zîmbit și a rostit două cuvinte care nu mai cereau nici o explicație: Smolnii... Lenin.

Apoi, prin intermediul interpretului, m-a rugat

să-i arăt fereastra camerei unde locuise Lenin și, scoțînd un stîlou cu pastă, mi l-a întins ca să-l însemn fereastra. N-am putut însă s-o fac, intrucît pe ilustrată nu se vedeau ferestrele îndărătul cărora trăise Lenin. Acea a micului lui apartament

dădea spre o anexă a palatului Smolnii, fereastra biroului se deschidea spre Neva...

Ramon a clătînat înțelegător din cap și și-a virit atent ilustrata în portofel.

Mă mai gîndeam încă la el cînd avionul, după ce a descris un cerc deasupra Antofagastei, a virat spre sud, spre Santiago, și a trecut munții, îndreptîndu-se spre oceanul Pacific care strălucea sub noi.

Și deodată am prins să mă gîndesc la Leningrad. Și am constatat că nu-mi mai aminteam de ferestrele lui Lenin decît văzute dinăuntru. Și cu toate acestea, pentru mine, contemporan al puterii sovietice, lumina ferestrei lui Lenin n-a pîlit nicîcînd și m-a condus de-a lungul întregii mele vieți.

Ea a însemnat lumina noastră pentru mine și pentru toată generația mea.

În februarie 1924 ea m-a călăuzit, printr-o furtună de zăpadă, spre fereastra școlii din Bibirev unde fetițele rămăseseră să împodobescă cu ghirlande de brad portrețul lui Lenin.

Lumina ei m-a îmbrățișat în trecătoarea Bak-san în ziua cînd, trecînd prin canal și tunel, apa rece a răzbit în lacul de acumulare și de acolo, prin conducte de oțel, s-a revărsat asupra rotoarelor turbinelor, făcînd să țîșnească electricitatea în becurile aprinse în casele de munte.

Ea ne-a luminat în Leningradul birurilor atunci cînd rachetele multicolore lăsaus dire adînci pe cerul de deasupra Nevei acoperite de gheață și cînd, veniți într-o mulțime fără număr, locuitorii orașului martir vărsau lacrimi de bucurie.

Mi-a luminat toată viața, unindu-mă cu toate faptele mari, cu toate înfăptuirile poporului meu, insuflîndu-mi sentimentul că nu trăiesc în zadar pe acest pămînt...

V. Dudin

PROBLEME ȘI SOLUȚII

Centralele din deșert

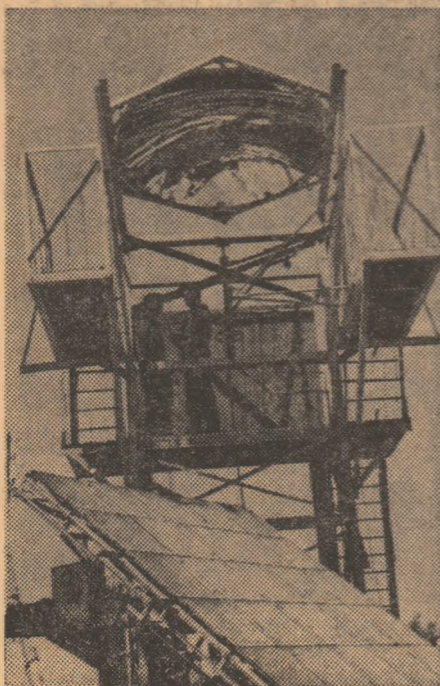
În Uniunea Sovietică a intrat în funcțiune prima centrală fotoelectrică. Cu o putere de jumătate kW ea satisface necesitățile de apă ale sovhozului „Bakharden” din Turkmenia și marchează una din soluțiile date de specialiștii sovietici problemei lipsei de apă în regiunile aride.

Se știe că din enorma cantitate de energie dată anual de Soare (10¹¹ kilocalorii), numai o cantitate infimă este utilizată eficient pe Terra: 0,015% de plante, iar 0,001% de om, sub formă de alimente. Încît abia acum centralele fotoelectrice ar pune Soarele cu adevărat în serviciul Pămîntului.

După calculele specialiștilor, un km² de fototransformatori poate da 80 000 kW de energie, iar construirea de mari centrale solare este socotită încă de pe acum posibilă. Dar, avînd în vedere că această energie transformată ar costa ceva mai scump decît cea obținută în centralele termice sau hidraulice. Utilizarea de instalații de transformare a energiei solare n-ar fi deci interesantă decît în cazurile cînd distribuția centralizată a energiei este dificilă sau chiar exclusă, ca de pildă în deșertul Kara-Kum, unde și funcționează prima centrală. Desigur, deocîndată puterea ei este mică, dar pentru viitorul apropiat se prevede înființarea unei adevărate rețele de

instalații solare cu o forță de un kilowatt, suficientă pentru pomparea apei, adăparea vitelor și ameliorarea pășunilor. Într-un astfel de caz, apelul la sursa de energie a Soarelui este infinit mai profitabil decît instalarea unei linii de înaltă tensiune.

Recent, B. Tarnijevski, candidat în științe tehnice, a făcut presei o serie de declarații în legătură cu valoarea economică a noului tip de centrală. El a arătat că specialiștii sovietici lucrează de mai mulți ani la elaborarea unor instalații cu energie solară. Dar nici în Uniunea Sovietică și nici în străinătate nu se încercase pînă acum crearea

La îndemîna omului, un uriaș potențial de energie: energia solară!

de centrale fotoelectrice terestre. În Cosmos, transformatoarele de energie solară și-au dovedit excelentele calități, dar rămînea să se verifice dacă ele se mențin și pe Pămînt și dacă durată de funcționare este practic aceeași. Încît au trebuit construite aparate automate care să nu reclame intervenția omului, să fie studiate caracteristicile energetice și exploatarea în condiții naturale. În felul acesta s-a reușit realizarea unui complex care utilizează energia solară pentru pomparea și desalinizarea apei.

Stațiunea poate extrage 15 m³ de apă pe zi, din puțuri cu o adîncime de 20 m. Productivitatea prevăzută în ce privește apa desalinizată este de 10 m³ zilnic.

Dar cum se procedează? Razele solare sînt concentrate pe oglinzi care comportă în focarul lor o celulă fotoelectrică, ceea ce le sporește mult puterea. Oglinzile și celulele urmăresc

automaț Soarele în traiectoria lui iar dimineața, o dată cu primele raze, aparatul se întoarce de la sine spre răsărit.

CE SE DISCUTĂ

Dispar sau nu ghețarii?

Timp de patru primăveri, o mică expediție a Institutului de cercetări asupra Arcticii și Antarcticii a staționat într-un arhipelag arctic. Fără a zăbovi pe țărîm, exploratorii se îndreptau numaidecît spre cupolele glaciare și ghețarii cu crăpături adînci. În felul acesta, expediția glaciologică condusă de Leonid Govoruhă, candidat în științe geografice, a procedat la o explorare amănunțită a marelui masiv de gheață din Arctica sovietică.

Acum citiva timp grupul de cercetători a terminat analiza observațiilor făcute și a comunicat rezultatele.

Acestea atestă că ghețarii se topește, imperceptibil la prima vedere, dar nu mai puțin indubitabil.

Măsurătorile făcute au arătat că zăpada adunată iarna în partea de jos a ghețarilor se topește complet. Cercetătorii au mai stabilit că în aceste locuri nu cad mai mult de 200 mm de precipitații pe an, cifră care crește pînă la 500 de mm pe cele mai înalte cupole glaciare. La o înălțime mai mare de 300 de metri în nordul arhipelagului și la peste 600 de metri altitudine în sudul acestuia, cade mai multă zăpadă decît se topește. Zăpada se adună și se transformă în gheață.

Luînd în considerare întreg teritoriul cercetat, specialiștii au constatat că pe o suprafață de 8 000 de kilometri pătrați stratul de gheață crește, în timp ce pe 11 000 km² predomină fenomenul topirii. Așadar, luat în ansamblu, stratul de gheață se micșorează. În fiecare an, de pe ghețarii din arhipelag se scurge un strat de apă cu o grosime de 70 de centimetri. O anumită cantitate de zăpadă se evaporă. 400 de milioane de tone de iceberguri sînt aruncate anual în ocean. Toate acestea fac ca depozitele de gheață ale arhipelagului să scadă pe an cu circa 12 miliarde de tone.

În condițiile de climă de acum, masa ghețarilor scade astfel cam cu a 300-a parte din totalul ei. Cu alte cuvinte, dacă regimul de parvenire a căldurii în Arctica nu va suferi modificări substanțiale, ghețarii din arhipelagul cercetat vor dispărea cu desăvîrșire peste trei secole.

Această concluzie a glaciologilor leningrădeni coincide cu rezultatele

unor calcule analoge făcute acum zece ani de glaciologii moscoviți de la Institutul de geografie al Academiei de Științe a U.R.S.S. În alt mare depozit de gheață al Terrei — Țara Franz Joseph.

Ambele concluzii ar fi adevărate... dacă clima din Arctica nu s-ar schimba. Dar datele cele mai recente par să indice o răcire care a început să se facă simțită la latitudinile cele mai înalte și care poate indica că natura are intenția să păstreze încă mult timp rezervele ei de gheață.

LA ORDINEA ZILEI

Un nou port la Marea Japoniei

De cîțva timp, micul golf Vranghel este brăzdat în lung și în lat de drage puternice care pregătesc „terenul” pentru construirea unui nou port. Situat nu departe de Vladivostok, golful este destul de mare spre a adăposti nave oceanice și bine protejat împotriva vînturilor. El va fi mai mare decît Nahodka, aflat în apropiere și socotit în momentul de față una din cele mai mari porți maritime ale U.R.S.S.

Din golful Vranghel navele vor lua drumul Asiei de sud-est, Australiei, Indiei, dar mai cu seamă noul port va facilita legăturile comerciale cu Japonia. Această-i și explicația marelui interes pe care construcția noului port l-a stîrnit în cercurile de afaceri japoneze. În aceste împrejurări, a fost încheiată o înțelegere în vederea proiectării în comun a viitoarei construcții. Specialiștii japonezi au și trimis, de altminteri, primele schițe de proiect. Pe de altă parte, constructorii noului port au primit din partea specialiștilor sovietici primele desene de execuție.

Specialiștii japonezi proiectează pentru portul Vranghel trei ansambluri: pentru transbordarea huilei, a lemnului și a containerelor de 20-30 de tone. Toate aceste complexe vor avea dane de acostare, depozite, mașini de încărcat și descărcat. Ele vor fi proiectate, respectiv, pentru 10 milioane de tone de cărbune, 800 000 tone de material lemnos și 120-140 mii de containere anual.

Nu va trece prea mult timp și în golful Vranghel își vor arunca ancora primele nave oceanice, adevărați giganți de 130-140 de mii de tone. Dar nu vor staționa prea mult, intrucît vor fi încărcate rapid, pornind apoi spre toate colțurile lumii.

La unele dane, operațiile de încărcare și descărcare vor fi continuate. Pentru containere vor fi utilizate macarale puternice construite după ultimul cuvînt al tehnicii.

Aurul din golful Tobermory

Unde-i

„Duque de Florencia“?

Tragicul sfârșit al Invincibilei Armada a pasionat de-a lungul secolelor mulți istorici și a făcut să curgă multă cerneală. Revista „Vokrug sveta“ a publicat un amplu studiu care analizează cauzele dezastrului și evocă o seamă de încercări de a ridica la suprafață unele din vasele scufundate.

În speranța că i-ar putea interesa și pe cititorii noștri, îl reproducem cu unele prescurtări.

În rada portului Lisabona bubuiau infundat salve de tun. Filip al II-lea, regele Spaniei, își conducea la război flota alcătuită din zece escadre, fiecare având în frunte o navă amiral. Se scria ziua de 29 mai 1588. În ziua aceea 130 de nave de război, cu un tonaj total de 57 868 tone și 2 630 de tunuri la bord, au părăsit, așadar, capitala Portugaliei, sub comanda ducelui de Medina Sidonia. Împreună cu ele au ieșit în larg 30 de vase de transport cu 19 300 de soldați, 8 450 marinari, 2 088 de vișlași, care trăgeau la galere, cu Marele inchișitor și 180 de călugări. Războiul avea drept scop s-o înfringă pe marea adversară, eretica regină Elisabeta I, și orgolioasa Anglie.

Campania a debutat însă prost; o puternică furtună izbucnită pe mare a dispersat navele. Una dintre ele chiar s-a scufundat. Pe alte trei, vișlașii răsculați le-au îndreptat spre un port francez. După o reparație sumară în portul spaniol La Coruna, celelalte vase au ridicat totuși ancora și au pornit spre coasta Flandrei. Acolo, Armada era așteptată în portul Dünkirchen (actualul Dunkerque), de ducele de Parma cu armata lui alcătuită din 4 000 de cavaleriști și 30 000 de infanteriști; conform planului, Armada urma să debarce trupe la gurile Tamisei.

Inamicul este reperat

La 30 iunie, lordul Howard a zărit prin lunetă navele de război ale spaniolilor. Spre flota engleză care se aranjase în semicerc (între cele două capete ale ei erau cel puțin șapte mile) se îndreptau puternice „fortărețe plutitoare“. În fața acestei situații, lordul Howard a hotărât să evite o bătălie generală; profitând însă de viteza navelor lui, intenționa să hărțuiască Armada cu orice prilej.

Și, într-adevăr, împreună cu amiralii Drake, Hawkins și Frobisher s-a apropiat, cu o viteză care i-a uluit pe spanioli, de vasele inamice, improșcându-le cu scurte salve de tun, fără ca englezii să aibă de suferit din pricina tirului, de altfel imprecis, al spaniolilor.

O mențiune dintr-o cronică care spune că: „Pentru că erau greoaie, una din nave, care avea la bord o mare cantitate de aur, s-a ciocnit de o altă și și-a rupt catargul“ — are o deosebită importanță pentru noi, întrucât confirmă că o parte din galoanele spaniole transportau, într-adevăr, o încărcătură prețioasă, probabil soldele echipajelor și trupelor.

Între timp, Armada zdravăn scuturată s-a apropiat de Calais și amiralul Medina Sidonia a trimis un curier ducelui de Parma, cu dispoziția de a accelera imbarcarea trupelor pe navele de transport, iar el a pornit spre Dünkirchen.

Dar amiralul spaniol era urmărit de ghinion. Cum a apărut, la 7 august, în fața inamicului, pe mare s-a dezlănțuit o furtună puternică și cele două flote au încercat să se întâlnească. Ingeniosul lord Howard a profitat însă și de această situație. A încărcat cu material inflamabil opt vase speciale și la miezul nopții, când vântul se potolise puțin, a dat ordin să fie minate înspre flota inamicului. Neașteptatul atac a provocat derută printre spanioli, ai căror căpitani s-au gândit numai cum să-și scape pielea, tăind grăbiți odgoanele ancorelor spre a ieși cât mai repede

în larg. Din cauza întunericului s-au ciocnit unii cu alții, provocându-și grave avarii. Iar pe la ora 4 dimineața lordul Howard a început să atace flota spaniolă din toate părțile.

Două galoane purtate de curenți spre țarm au căzut în mâinile inamicului. Un al treilea a eșuat lângă Calais. În următoarele cinci ciocniri, s-au scufundat, au eșuat pe bancuri de nisip sau au fost capturate încă șapte vase mari de război.

Evident, în aceste condiții ducele de Medina Sidonia nu se mai putea gândi să debarce la gurile Tamisei, așa

Armada în drum spre Anglia

cum prevedea planul inițial, ei voia s-o șteargă cât mai repede. Cum continua să bată un puternic vânt dinspre sud, ducele a hotărât să se înapoieze în Spania pe căi ocolite, și anume să înconjoare Marea Britanie pe la nord.

Tocmai pornise la drum, când furtuna s-a intensificat iar, scufundând câteva corăbii; alte câteva s-au izbit de stîncile subacvatice de lângă țărmul Norvegiei și, în sfârșit, o parte a eșuat pe bancurile de nisip de lângă coasta Scoției.

La sfârșitul lui septembrie, Medina Sidonia a intrat totuși în rada portului spaniol Santander, dar numai cu rămășițele măreței flote de odinioară: din iulie și pînă în septembrie pierduse în luptă și furtuni 72 de vase mari și 10 185 de oameni. (Drept mulțumire pentru salvarea țării din marea primejdie, regina Elisabeta I a Angliei a dat ordin să se bată o medalie cu inscripția: „Dumnezeu a lovit și ei s-au risipit“ N.R.).

„Ducele“ se duce la fund

Nava amiral spaniolă „Duque de Florencia“, un galion cu 52 de tunuri și

cinci sute de marinari la bord, scăpase cu mare greutate de inamicul care o urmărea.

Suprastructura superbului vas fusese retezată de salvele de artilerie, arborile mare sfărâmat, iar pe vergi atirau vele zdrențuite. În cala supraaglomerată a corăbiei rănii gemeau, iar călugării dominicani înălțau rugăciuni spre cer. Ploua torențial și vântul se întea.

La 2 septembrie 1588, de la bordul corăbiei s-a zărit prin perdeaua groasă de ploaie insula stîncoasă Mull; cînd „Ducele“ a intrat în golful Tobermory și a aruncat ancora se întunecase.

În sfârșit, spaniolii socoteau că acum era la adăpost de tirul nimicitor al englezilor și de furtuna care bîntuia în Atlantic. Se puteau odihni, își puteau îngriji rănii, își puteau face provizii de alimente și repara corăbiile. Căci căpitanul Pereira dorea să se înapoieze cât mai repede în Spania: era

reportaj,
reportaj reportaj,
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj,
ortaj reportaj reportaj repor
taj reportaj reportaj reportaj

s-a răfuit atît de crunt cu clanul vrăjmaș, încît și-a atras asupra-și minia regelui. Dar curînd între învingătorul MacLean și don Pereira s-au ivit neînțelegeri, iar pînă la urmă chiar s-au certat. Nu se cunoaște exact motivul; fie că scoțianul n-a livrat alimente de calitate bună, fie că spaniolii au refuzat să plătească prețul pe care-l stabiliseră inițial, oricum cert este că cei doi au intrat în conflict. Pînă la urmă MacLean l-a trimis la bordul galionului pe tinărul lui nepot Donald Gless MacLean împreună cu un însoțitor spre a soluționa litigiul. Dar don Pereira a hotărît să părăsească golful Tobermory luîndu-i ca ostateci pe tinărul scoțian și pe însoțitorul său. Băgînd de seamă că „Duque de Florencia“ se pregătea să ridice ancora, Donald Gless l-a rugat pe căpitan să-i îngăduie să-și trimită însoțitorul pe țarm spre a încerca să-l convingă pe unchi. Don Pereira s-a declarat de acord; scoțianul a plecat, dar de întors nici vorbă. După aproape două zile de așteptare, corabia a început pregătirile pentru ridicarea ancorei.

E ușor de înțeles disperarea care l-a cuprins atunci pe tinărul ostatec cînd a văzut că vasul se mișca din loc. Înebunit de groază, Gless a luat o torță și a zvrilit-o în pulberărie.

Puternicul suflu al exploziei a aruncat corabia în aer. Se spune că numai trei spanioli au scăpat cu viață. În cîteva minute apele nemiloase ale golfului Tobermory au înghițit rămășițele vasului împreună cu cele 35 000 000 de dubloni, scufundîndu-le la 15 metri adîncime. Era 15 noiembrie 1588.

Cadrilul moștenitorilor

Aflînd de actul de curaj al tinărului scoțian, regina Elisabeta a hotărît să răsplătească cum se cuvine familia lui Donald Gless. Printr-o scrisoare întărită cu sigiliul ei, Elisabeta I a dăruit familiei în folosință veșnică vasul scufundat cu prețioasa lui încărcătură. Eră, într-adevăr, un dar regesc dar... familia MacLean nu știa ce să facă cu el.

S-ar putea ca întîmplarea de mai sus să fie numai o legendă. Arhivele engleze nu pomenesc un cuvînt despre vreun Donald Gless, ci arată că autorul exploziei produse pe vas a fost un anume John Smillet (sau după altă ortografie — Smollet), care primise, se spune, ordin chiar din partea reginei. Aceasta e de altfel singura mențiune despre Smillet-Smollet al cărui nume nu mai poate fi întîlnit în alte acte sau amestecat în întîmplarea despre care vom aminti acum.

O veche cronică păstrează o foarte importantă știre despre destinul corăbiei. Ea spune: corabia spaniolă „...s-a scufundat la Tippermory (vechea denumire a golfului — N.R.), în strîmtorea de lângă insula Mull și a fost incendiată prin trădare...“

Arhivele britanice mai cuprind totuși și alte date despre prețioasa corabie.

Obiectivitatea ne cere de altfel să menționăm că există și alte opinii. Bunăoară un spaniol, doctorul Fernando Durot, crede că în golful Tobermory nu „s-a scufundat „Duque de Florencia“ ci galionul „San Juan Baptista“ comandat de don Diego Manrique. Un alt cercetător spaniol socotește că autorul pentru solda Armadei se afla la bordul vasului „Almirante“ și că Sir Francis Drake a capturat corabia și a adus-o remorcată la Plymouth, în rada căruia „Almirante“ s-a scufundat în urma aruncării în aer a pulberăriei ori, poate, a unui alt act criminal.

(Va urma)

CINEMA

Splendoare
in poienile roșii

La începuturile carierei sale poetice, Emil Loteanu a scris o „Baladă despre codru”. La începuturile carierei sale cinematografice, a „scris” tot o baladă, despre „Poienile roșii”, rămânând poet și pe ecran.

Filme ca „Poienile roșii” intră în regimul poeziei. Unelele cronice obișnuite devin neputincioase. Cum să le folosești față de „Pe-un picior de plai, pe-o gură de rai” sau „Apele pling, clar izvorind în fântine”, de pildă? Acest „non so che”, inefabilul poeziei autentice scapă explicației, demonstrațiilor logice. Poezia — spunea cineva, și spunea bine — nu înseamnă, ea este. E greu să i se demonteze mecanismul piesă cu pie-

Svetlana Toma in rolul Ioanei

să spre a vedea de unde vine frumusețea. Mai bine să ne lăsăm în voia ei.

Și să ascultăm adevărurile simple și limpezi despre cele veșnice și cele pieritoare, din „Poienile roșii”: despre pământ și oameni, dragoste și moarte, omenie, înțelepciune și lăcomie. Să urmărim drumul ciobanilor din Călimana, transhumanța lor silită de la un loc de șes ars de secetă la mereu mănoasele poieni din susul Nistrului, spre a-și salva turmele de oi de două ori amenințate: o dată de urgia naturii, care a pîrjolit pășunile, a doua oară de urgia birocraților, care cu un simplu ordin de a trimite animalele sub cuțit amenință să deființeze nu numai turma, ci și pe ciobani. Căci cum mai pot fi ciobanii ciobani, fără oi?

La capătul acestui drum presărat cu întâmplări vesele și triste, se deschid, parcă veșnice ca universul, mirificele poieni roșii. De fapt verzi, dar operatorii Vlad Ciurea și Ion Bolboceanu descoperă mereu mici pete sîngerii — fragi și mure, boboțe de măcieș și alte poame cu nume știute și neștiute, flori și tufe, fluturi și gîze, care pînă la urmă chiar că fac poienile să fie roșii. Și de o frumusețe „dureros de dulce”.

arta
ca arta arta a.
arta arta arta a
arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
ta arta arta arta arta ar
arta arta arta arta arta
ta arta arta arta arta art
arta arta arta arta arta

Mai este apoi o poveste de dragoste. Care începe banal: în drum, băiatul o observă pe fată cu interesul dintotdeauna al băieților de pretutindeni pentru fetele frumoase. În poienile roșii, însă, dragostea se transformă într-un joc de-a vacanța, lung de-o vară (o vară care aproape că își pierde realitatea, așa cum și-a pierdut-o aventura Marelui Meaulnes). Fiindcă numai acolo putea fi așa cum a fost. Probabil că și aiurea ar fi fost tot dragostea cea mare, dar altfel, cu alte nuanțe. Pe cînd așa, baladescă, nu putea fi decît în poienile roșii, vegheată de pămînt, de soare, de ploaie, de lună, de behăitul oilor. Da, de behăitul oilor, pentru că în acest film fiecare element, oricît de concret și de prozaic, este dublat de o încărcătură metaforică, este transfigurat poetic. O simplă întrecere de voinicie dă astfel naștere unei scene antologice: silit să-și măsoare puterile cu un cioban vinjos, îndrăgostit și el de fată, băiatul, orășean cam firav, o ia în brațe și o poartă, și o poartă de parcă n-ar mai vrea să se oprească. Nu cu forța mușchilor își duce povara scumpă, ci cu aceea a sentimentelor și ceea ce face este o demonstrație nu de putere, ci de iubire. O declarație de dragoste fără cuvinte, făcută cu poticneli, cu gîfială, cu broboane de sudoare. Ce simbol frumos iese din toate acestea!

Filmul acesta al unui caz mărunț, al unei clipe este înnobilit permanent de căutarea unei eternități aproape mitice. De aceea, cu toate că ni se spune exact anul cînd s-a petrecut întîmplarea, impresia e de poveste de demult, dintotdeauna.

Iulia Scutaru

REFLECTOR

● Sub didacticul titlu „Lecție” se ascunde de fapt o poveste de spionaj din timpul celui de-al doilea război mondial, pe care o va „spune” pe ecran regizorul cehoslovac Dusan Klein.

● După cele două succese shakespeariene: „Femeia îndărătnică” și „Romeo și Julieta”, Franco Zeffirelli turnează un film despre sfîntul Francesco d'Assisi. Dacă numele interpretului titular încă nu e cunoscut, se știe în schimb cine vor fi protagoniștii: Ira Fürstemberg și Valentina Cortese.

● Tot un personaj celebru l-a atras și pe regizorul englez David Lean: Mahatma Gandhi. Rolul marelui om politic indian a fost incredințat actorului Peter O'Toole.

● După o pauză de zece ani, Marlene Dietrich revine pe platou de dragul lui Orson Welles. Marea actriță va juca într-un film al acestuia despre Hollywood, capitala cinematografică americană.

● Regizorul american John Huston ecranizează piesa dramaturgului irlandez Brendan Behan, „Ostaticul”, după scenariul scriitorului englez John Osborne.

● Macédoine era muncitoare la o fabrică pînă în ziua cînd participă și cîștigă concursul „Femeia ideală”. Din clipa aceea intră într-un angrenaj publicitar din care nu va mai scăpa. Acesta e noul rol al actriței Michèle Mercier.

● Regizorul Mark Donskoi, care a implinit nu de mult 70 de ani, pregătește un film în două serii despre Fiodor Șaliapin. Donskoi va folosi memoriile și scrisorile artistului, precum și amintirile prietenilor săi.

INTERVIU

4 x 3

1. Ce s-a schimbat în viața dumneavoastră din dimineața cînd v-ați trezit celebre?
2. Care sînt grijile, obligațiile dumneavoastră zilnice? Ce fel de oameni frecvențați?

3. Celebritatea nu vă dă sentimentul că situația dumneavoastră are ceva excepțional?

4. Ce profesii vi se par cele mai importante azi? Ce loc ocupați printre ele profesia dumneavoastră?

GALINA POLSKIH

1. Pentru mine n-a existat o asemenea dimineață. Nu mă simt celebră. Pur și simplu îmi iubesc meseria.

2. Am două fețe. Și toate grijile mele zilnice gravitează în jurul lor. Cunosc mulți oameni foarte interesați. Meseria mea o cere. Călătoresc mult în țară și în străinătate. De aici acest mare număr de relații.

3. Da, am acest sentiment. Mai ales cînd spectatorii mă recunosc pe stradă, mă opresc și intră în vorbă cu mine.

4. Eu găsesc că toate meseriile sînt necesare și deci importante. Și aceea de actriță, bineînțeles. Interesul oamenilor pentru cinema nu este oare cea mai bună dovadă?

ALLA LABIONOVA

1. După filmul „Ordinul Anna” au început să-mi curgă din toate părțile oferte de roluri.

2. Am doi copii, așa încît grijile mele sînt cele ale tuturor femeilor din lume. Frecvențez oameni foarte diverși: medici, tehnicieni, scriitori, profesori. Și această diversitate îmi place.

3. Mi-am pierdut seninătatea.

4. Profesiile cele mai importante sînt, după părerea mea, cele de pedagog și de medic. Sînt actriță de ani de zile, îmi iubesc meseria și sînt convinsă că n-aș fi putut fi niciodată o profesoară sau o doctoriță bună. Este marea mea regret.

MARGARITA VOLODINA

1. Evenimentul s-a produs seara. Dimineața, am înțeles că nu s-a schimbat nimic.

2. Grijile mele? Cele ale tuturor femeilor. Relațiile mele? Diverse. Unele îmi lasă amintiri de neșters, altele trec fără urmă.

3. Ba mi-l dă și asta nu mă încîntă. Nu-mi place să fiu recunoscută pe stradă. Mi se taie pofta de mîncare. Și nu mai pot mîncă delicioșii „pirojki”, care îmi plac așa de mult.

4. Toate profesiile sînt importante. Altfel, n-ar fi avut nici o rațiune de

existență. Meseria de actor mi se pare complementară fiecăreia dintre ele, întrucît le reflectă pe ecran...

PREMIERE MONDIALE

Albii

Numele ei era Lorraine Hansberry. Era o femeie neobișnuit de bună, de inimioasă, care a murit la 34 de ani, lăsîndu-și sentimentele și gîndurile exprimate în piesele „Un strugure în soare” și „O lozincă în fereastra lui Sidney Brustein”, în cîteva pagini de crochieri — meditații, puse în scenă de un teatru „off Broadway” sub titlul „Să fii tîr, talentat și negru” și în „Albii”, ultima ei scriere dramatică, rămasă neterminată. Piesa a avut de curînd premiul la teatrul „Longacre” din New York.

„Albii” este o operă tulburătoare și îndrăznească. Lorraine Hansberry și-a propus dificilul țel de a analiza ciocnirile dintre cei care au tot și cei care n-au nimic, de a spune adevăruri care nu vor mai putea fi evitate și de a denunța primejdiile care nu vor mai putea fi ignorate.

Spectacolul emoționează atît de puternic, încît publicul se trezește împărțit în două tabere nu atît pe principiul culorii pielii, deși acest element sporește forța emoțională a piesei, cît divizat în cei care înțeleg limpede că lumea e zguduită azi de lupta pentru eliberarea celor asupriți, care trebuie sprijinită cu orice preț, și în cei care tot mai iau de bun mitul liniștitor că problema asupririi ar putea fi rezolvată treptat și „cuminte”, dacă populațiile de culoare ar recunoaște importanța „procesului de democratizare”.

Subiectul? Negrul Tsembe Matose se întoarce acasă, într-o țară africană numită Vrea să asiste la înmormîntarea tatălui său, fost șef de trib, dar întârzie cu o zi. Tsembe este un om cult, cu studii făcute în Europa și America, pe care le-a cîntărit în lung și în lat. Acasă găsește o țară în plină fierbere. Negrii cer independență și libertate de sub jugul colonialist. Tsembe devine în scurt timp un clasic „element de mijloc”, sfîșiat de contradicția dintre devotamentul său față de cauza eliberării negrilor și lealitatea față de cei cărora crede că le datorează condiția sa intelectuală. La Londra, Tsembe Matose și-a lăsat soția albă și doi copii. Dorul și mistuie, inima îi îndeamnă să se întoarcă acolo, la familie, dar sentimentul că compatrioții lui vîd în el, om învățat, cu mintea luminată, pe conducătorul lor, îl ține în loc. Și Tsembe rămîne în mijlocul poporului lui.

În aceste împrejurări îl cunoaște pe tînarul ziarist american Charley Morris, un alb cu vederi liberale, venit să scrie despre dificultățile de care se loveste Africa Neagră în dramaticul proces de cucerire a independenței. Morris înțelege multe și admite multe, dar nu și acuzația de vină, de răspundere pentru cele întîmplute, pe care Tsembe o aduce albilor. Morris consideră că nu trebuie să răspundă pentru greșelile părinților. „Eu am să-mi repar propriile mele greșeli” — spune el.

Această complexă, interesantă relație este magistral susținută de actorii James Earl Jones, în rolul lui Tsembe Matose și Humbert Alan Astredo în rolul lui Charley Morris. Ei sînt secundaj de parteneri valoroși, într-un spectacol condus cu brio de regizorul John Berry. Dar dincolo de spectacol, de modalitățile regizorale stăruie parcă imaginea veșnic tinerei (cum numai morții rămîn) Lorraine Hansberry, care a meditat zile și nopți ca să se lămurească cum stau lucrurile în lumea noastră complicată și care a sfîrșit prin a înțelege că împotriva răului nu se poate decît lupta.

(După „Za rubejom”)

Fără cuvinte
Desen de B. Bossart

tehnica
tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica

eu pline și apă sau chiar cu unele lucruri aparent necomestibile. Totuși dacă face apel mai multă vreme la alimente cu valoare incompletă, pînă la urmă organismul se îmbolnăvește. Se cunosc, de asemenea, cazuri cînd organismul nu simte nevoia de hrană deși e infometat și, dimpotrivă, cînd pofta de mîncare nu dispăre nici după ce organismul a căpătat hrană destulă, chiar prea multă. În sfîrșit, se pare că pentru satisfacerea simțului foamei trebuie să mai treacă un timp după consumarea alimentelor, cînd hrana ingerată este prelucrată în tubul digestiv și ajunge la celulele și țesuturile organismului.

Spre a trăi, omul trebuie să cheltuiască energie, pe care și-o asigură prin-

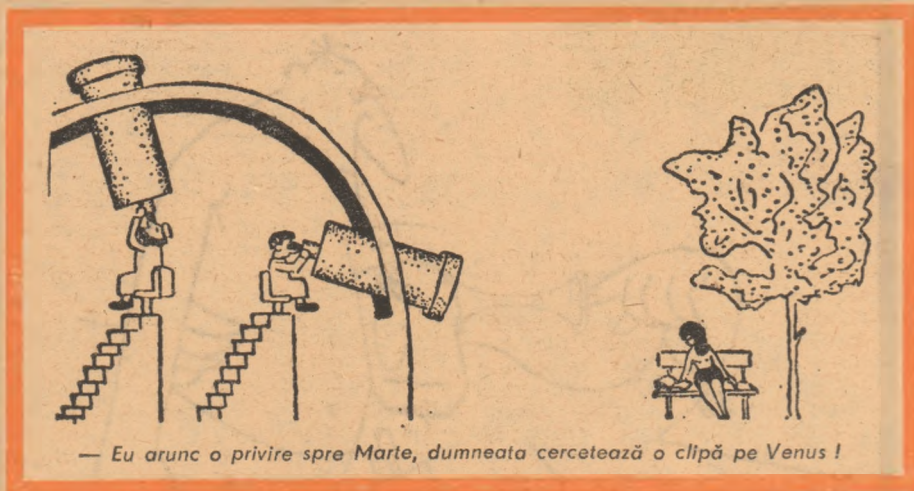
Uneori pofta de mîncare nu dispăre nici după ce organismul a căpătat hrană destulă

tr-un consum permanent de „combustibil”. În plus orice sistem biologic — om, animal sau plantă — are mereu nevoie și de o completare a „materialelor de construcție” necesare înlocuirii celulelor și țesuturilor uzate. De aceea omul trebuie să mînce nu numai pe săturate, ci și variat.

Dar ce condiții determină atitudinea omului sau animalelor față de mîncare? Ce mecanisme declanșează foamea?

Se știe că Pavlov a avansat încă din 1910—1911 noțiunea de centru al foamei cu sediul în creier. Acum se știe în plus că în creier există mai multe zone care apreciază nevoile interne ale organismului, situația din exterior, semnalele din afară legate de căutarea hranei și de potolirea senzației de foame. O altă problemă conexă cu cele de mai sus este aceea a canalelor prin care ajung la centru semnalele despre nevoile interne ale organismului, fără de care centrul n-ar ști de ce hrană și în ce cantități are nevoie omul în anumite momente.

După opinia unor specialiști, semnalele apetitului ar ajunge la sistemul nervos central venind de la tubul digestiv unde sînt declanșate de contracțiile stomacului gol. Această veche teorie a cîștigat în cursul anilor mulți partizani — și adversari — dar nimeni nu putea afla cum își exercită acțiunea contracțiile. Răspunsul a fost

— Eu arunc o privire spre Marte, dumneata cercetează o clipă pe Venus!

dat în cele din urmă de specialistul sovietic V. N. Cernigovski. Acesta a arătat că întreg organismul este împințit de niște terminații sensibile care percep și transmit toate semnalele: chimice, mecanice, de temperatură etc. Fără ele sistemul nervos central ar fi orb și surd la situația din interiorul organismului, iar centrul lui de comandă n-ar putea dirija fenomenele activității vitale. Terminațiile sensibile nu puteau rămîne ca atare indiferente nici față de comportamentul animalelor și omului, inclusiv atitudinea lor față de hrană. Acest lucru a fost dovedit în mod convingător de V. N. Cernigovski.

Terminațiile sensibile amintite nu sînt însă unicul canal de informații pentru centrul. Aceștia din urmă au, se pare, legături și mai strînse cu metabolismul. Specialiștii bănuiau mai de mult că foamea sau sațietatea ar reflecta metabolismul. Plecînd de la această supoziție, s-au avansat mai multe teorii dintre care o parte au fost confirmate. Astfel, experiențele făcute au arătat că scăderea concentrației de zahăr din sînge stîrnește pofta de mîncare. Alte teorii nu confereau zahărului acest rol, pe care îl atribuiau aminoacizilor, apoii grăsimilor și în cele din urmă temperaturii. Dar fiecare teorie avea alți adepți cît și oponenți. Pînă la urmă specialistul A. M. Ugolev a avansat o ipoteză care pune apetitul pe seama metabolismului și care nu a mai respins, ci a întrunit toate supozițiile de pînă la ea. Confirmată apoi de o serie de experiențe, ipoteza a devenit teorie.

Așadar, organismul uman are mereu nevoie să fie „completat” cu diverse produse alimentare, substanțe minerale și vitamine. Experiența cotidiană a omului arată că el caută să-și aleagă dintr-o varietate de alimente cel mai mult. Dar gustul nu este constant și în funcție de el se schimbă și dieta. Gustul reflectă de obicei niște modificări interne. Mai cu seamă la copii și animale. Dacă, de pildă, în organismul unui cîine a apărut o carență de sodiu, animalul începe să-l caute: bea apă sărată, linge sare. Acum cîțiva ani o revistă americană a scris despre sfîrșitul tragic al unui copil care, la un moment dat, începuse să consume cantități foarte mari de sare de bucătărie. Alarmați, părinții l-au internat în spital unde, hrănit cu mîncare obișnuită, a murit în cîteva zile. La autopsie s-a constatat că suprarenalele copilului erau total distruse. Or, se știe că hormonii secretați de aceste glande reglează parțial metabolismul sării.

Se poate, prin urmare, conchide că omului și animalelor li se face foame și își aleg alimentele necesare nu numai pentru acoperirea consumului de energie, ci și pentru completarea „materialelor de construcție” ale organismului.

Primele rezultate dobîndite în descoperirea fenomenului numit reglarea consumului de hrană îngăduie specialiștilor să nădăjduiască că într-un viitor mai mult sau mai puțin apropiat vor izbuti să cunoască și mecanismele care stau la baza dorinței de a mînce numai lucruri gustoase. Va fi un mare pas spre alcătuirea unor rații alimentare întemeiate pe baze științifice.

zicii. Încît astăzi există în lume destul de multe centre de muzicoterapie.

Cum se explică, însă, acțiunea sunetelor muzicale asupra sistemului nervos?

După cum arătă zecent o cunoscută publicație științifică franceză, muzica îmbracă două aspecte. Pe de o parte, latura strict senzorială, care este stimulul sonor. Acest stimul acționează asupra cortexului, punînd în mișcare un întreg sistem de alertă. Dacă este neașteptat, trezește vigilența noastră și, invers, dacă se repetă monoton, duce la somn. Pe de altă parte, muzica acționează și ca stimul activ. Toate impresiile sînt judecate în raport cu a-

Ascultînd... „medicamentul”

fectivitatea sau cu personalitatea noastră. Centrele personalității se află în rinencefal și hipotalamus, organe ale creierului aflate în strînsă legătură cu talamusul și cortexul (care recunoaște bucată interpretată).

Cînd lucrările muzicale au fost disecate prin prisma texturii lor, s-a constatat că ele sînt rezultate ale unor componente ce inriuresc în mod diferit asupra afectivității. Influența precumpănitoare o joacă ritmul: 56 de măsuri pe secundă au drept efect o stare de relaxare; 58 de măsuri, adică un ritm prea rapid, stimulează organismul, 54 de măsuri, adică prea lent, îl adoarme. În același timp s-a văzut că gama minoră produce nostalgie, gama majoră bună dispoziție, că un registru înalt este stimulator, unul grav este odihnitor. În sfîrșit, un nivel sonor redus liniștește, în timp ce unul înalt energizează.

O dată în posesia acestor elemente, specialiștii au putut trece la aplicarea terapeutică a muzicii într-o serie de maladii psihice, făcînd apel la principiul reflexelor condiționate descoperit de Pavlov.

Să vedem cum se procedează. Cadrul în care se desfășoară tratamentul este o sală insonorizată, cît mai aerată cu putință. Fără tablouri sau alte obiecte care ar putea distra atenția pacientului. Lumina zilei este și ea exclusă, spre a înlătura efectul stării vremii asupra moralului. Becuri colorate împrăștie o lumină adaptată la tonalitatea afectivă a muzicii. Bolnavul este instalat într-un fotoliu confortabil cu spătar rabatabil și ascultă, succesiv, trei discuri.

Cel dintîi este adaptat la starea lui psihologică. În timp ce ascultă, i se cere să se gîndească la boala care-l chinuie. De unde rezultă un fel de condiționare, întrucît bolnavul se complăce în ascultarea acestei muzici.

Al doilea disc are, dimpotrivă, menirea de a neutraliza înriurirea celui dintîi. El îl va decondiționa pe pacient. Muzica este aleasă în așa fel, încît să liniștească și să relaxeze. Bolnavul se gîndește la lucruri frumoase. Traseul encefalografic este perfect rectiliniu, ritmul cardiac a redevenit normal. Pacientul se simte bine în pielea lui.

Acesta este și momentul cînd se pune al treilea disc, care corespunde cu acțiunea terapeutică dorită. Bolnavul se teme de această muzică care declanșează uneori grave crize emoționale. Se ajunge astfel la condiționare.

Pe măsură ce continuă ședințele — de două ori pe săptămînă, cu o durată de un sfert de oră fiecare — se observă o îmbunătățire a stării bolnavului. Al treilea disc a deschis această cale. Bolnavul a devenit conștient de starea lui și caută, optimist, un nou destin. În această stare se observă o inversare a preferințelor sale. Acum bolnavul se teme de primul disc și așteaptă cu nerăbdare să-l asculte pe al treilea.

ARHEOLOGIE

Un calculator pentru Ahnaton

Deși nu a domnit nici două decenii (pe la mijlocul secolului XIV î.e.n.), faraonul Amenophis IV — cunoscut mai mult sub numele de Ahnaton pe care și l-a luat el însuși — este una din cele mai misterioase și mai „moderne” figuri ale antichității. Este cel dintîi monarh care a încercat să îngrădească puterea preoților în stat și să introducă o serie de reforme. De aceea nu numai arheologii, ci și arhitecții, artiștii plastici, istoricii, filozofii și alți specialiști arată un deosebit interes pentru tot ce ține de perioada lui Ahnaton.

În cinstea divinității impuse de el, Aton, spre a înlocui cultul lui Ra, practicat de preoți, faraonul a înălțat un templu la Teba. Edificiul era alcătuit din 30.000 de blocuri de piatră lungi și late de circa 60 cm și înalte de numai 25 cm. Datorită acestor dimensiuni reduse blocurile puteau fi ridicate de un singur om și transportate cu ușurință. Vrînd să-și steargă amintirea, rivalii și urmașii lui Ahnaton au dărîmat templul. O mare parte din blocurile de piatră au fost montate în temeliiile noilor temple închinare vechilor zei. Cu vremea însă și aceste temple au fost dărîmate de cutremure și alte fenomene naturale. Acum 60 de ani, cînd a început reconstruirea întregului complex de temple de la Karnak, arheologii au găsit blocurile amestecate între ele. În decursul anilor au fost adunate și depozitate în magazii mii de pietre din templul lui Aton, dar din cauza numărului lor și în absența oricăror indicii asupra aspectului și ornamentației edificiului, completul joc de cuburi n-a putut fi rezolvat.

După blocurile recuperate arheologii își dădeau însă seama că templul ar avea multe de povestit asupra domniei lui Ahnaton. În 1966 au pornit deci la reconstruirea lui pe baza hieroglifelor și basoreliefurilor. Dar în loc să se chinuiescă căutînd să potrivească fotografiile blocurilor în așa fel încît să le găsească pe cele învecinate și astfel, treptat-treptat, să obțină o imagine organizată, au început să descrie foarte amănunțit fiecare bloc în parte și au introdus datele respective într-un calculator electronic, care se descurcă mai repede în minuțioasele operații. Procesul reconstituirii este acum destul de avansat: există cîteva sute de imagini reprezentînd care trase de cai în galop, inscripții importante și familia faraonului. Rezultatele acțiunii vor fi publicate probabil anul viitor, după care se va hotări soarta blocurilor de piatră. Dar chiar dacă templul ca atare nu va fi reconstituit, specialiștii și întreaga lume vor putea vedea monumentul lui Ahnaton, „una din marile realizări arhitectonice ale istoriei”, cum l-au caracterizat cei care se ocupă de proiect.

PSIHOLOGIE

De ce vindecă muzica

După înțelepciunea nativă a popoarelor (muzica îmbliuzește moravurile), medicina modernă a descoperit și ea, se știe, virtuțile terapeutice ale mu-

Poșta medicului

N.S. — Brașov: „O viață nefolositoare e o moarte timpurie“ exclamă Goethe în „Iphigenia“ sa. Reflectați asupra acestui aforism și veți ajunge împreună cu noi la concluzia că nu este cazul să consumați „stimulente nervoase“, ci doar să renunțați la o existență prea „comodă“, ca să utilizăm un eufemism.

TEO — Tirgoviste: Din păcate, incertitudinea cu privire la etiopatogenia psoriazisului nu permite încă un tratament cauzal satisfăcător. Ca tratament local, cure cortizonice de durată relativ scurtă, sub formă de pomezi: fluocinolon acetimid (Synalar), betametazon sau triamcinolon acetimid. După masajul cu pomadă, zona tratată se acoperă cu o folie de poliester care trebuie să servească de pansament ocluziv. Impotriva descumării: masaje cu pomadă cu gudron 5-10%. De asemenea expunerile progresive la soare sau la razele ultraviolete ale unei lămpi pot duce la ameliorări notabile. Dozele trebuie să fie eritematoase, fiind precedate de badijonaje locale cu eozină 2% și gudron. Se asociază alternativ radioterapie superficială, preferabil raze moi (buckyterapie) 10 kV, fără filtru, 25 mA, DFC 30 cm. Ca medicație, fiind considerat ca o afecțiune „autoimunitară“, psoriazisul este tratat azi cu imunodepresive, ca Methotrexat și Azathioprină uneori cu rezultate favorabile și durabile (se impune însă prudență, din cauza unui anumit grad de toxicitate!). Se mai adaugă imunoterapie cu endotoxină bacilară (Longhin), vitamina A asociată cu vitamina D₃, în doze mari, vit. B₂, B₆ și B₁₂ 1000 gama, și factori lipotropi: Mecopar forte, câte 2-3 cpr/zi.

R. DRAGU — Constanța: 1) Citiți răspunsul dat sub Teo — Tirgoviste. 2) **Uretritele banale** sînt destul de rebel la tratament, potrivit li-se proverbul: „Răbdarea este cea mai bună doctorie“. Se recomandă suprimarea alcoolului și a condimentelor din alimentație, cure periodice de cloramfenicol asociat cu un chimioterapie de tipul Nitrofurantoin sau Metronidazol, imunoterapie cu Polidin și eventual corticoterapie cu ACTH sau Prednison în doze moderate. Puteți face masaje prostatice și diatermie cu pol rectal (presupunind o prostatită).

CITIVA BOLNAVI — DERMA — București: 1) Citiți răspunsul dat sub Teo — Tirgoviste; 2) Afirmația la care vă referiți nu este justă, căci este mai bine să se consume grăsimi vegetale decît animale, mai ales de la 40 de ani în sus; 3) Un clinician francez, Gilbert, spunea că „Ficatul este glanda prostatei dispoziții“. O viață liniștită și cumpătată, fără iritații și excese alimentare sînt cele mai bune mijloace spre a evita agravarea unor sechele de hepatită.

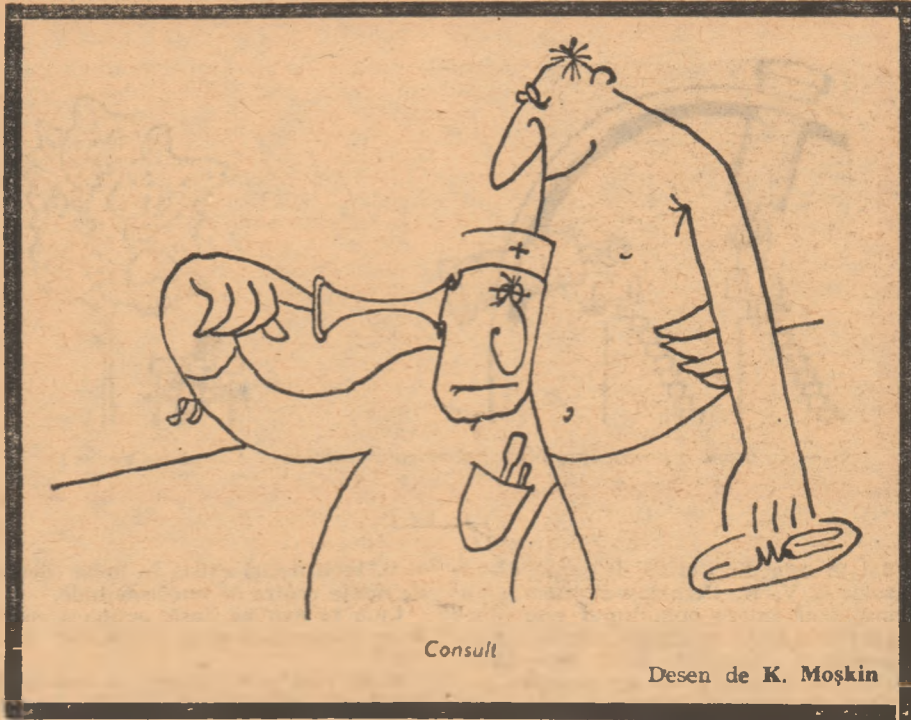
ADINA — Tulcea: În tulburările de memorie datorate probabil unei stări de surmenaj se recomandă: Ser neurotonic, în serii repetate de 12-15 injecții; Glutarom 8-10 drajeuri/zi, după mese; Remineron 3-4 lingurițe/zi și — eventual — Buerleicithin (R.F.G.) 3 lingurițe/zi.

E.G.B. — București: 1) La 18 ani e și firesc să fiți un „băiat cu probleme“. Nu-l „o prostie“ să muncești, dar dacă garajul în care lucrați prezintă un grad de toxicitate ridicată (în acest sens adresați-vă cabinetului de medicină a muncii al poli-clinicii de care aparțineți!) e cazul să schimbați locul de muncă. Presupunind că nu este vorba decît de un surmenaj trecător, citiți răspunsul dat sub Adina — Tulcea. În plus, pentru a avea un somn liniștit: 1-2 comprimate de Extraveral, înainte de culcare. 2) Orice sport în aer liber este recomandabil. 3) Educarea voinței este tot o problemă de... voință, sugestia (prin hipnoză) neavînd — după părerea noastră — mari sorți de izbîndă.

I.S. — București: În formele așa-zis idiopatice ale epilepsiei, ereditatea trebuie luată în considerare. Tratamentul — beneficiind de un bogat arsenal de medicamente: Fenobarbital, Trepal, Fenitoin, Etotoin, Majsolin sau Sertan (primidonă), Benzodrin, Napoton, Ederen sau Ufrix — trebuie stabilit și urmat sub stricta supraveghere a unui medic neurolog.

Ing. ȘTRU DUMITRU — Orașul Gh. Gheorghiu-Dej, jud. Bacău; V.M. — Brașov: Crampa scriitorului este o crampă funcțională lipsită de orice bază lezională neuro-circulatorie. După acad. Kreindler, trebuie considerată ca o perturbare a mecanismului regulator al mușchilor membrului afectat. Deși nu e cunoscută în întregime, crampa are o cauză nervoasă bine determinată — o perturbare extrapiramidală. Evident că oboseala și eforturile pot juca rolul unor factori favorizanți. Tratamentul constă în primul rînd în interzicerea ocupației sau scrisului care provoacă crampa respectivă; apoi veți trece la exerciții de reeducare, reluarea ocupației treptat, evitînd oboseala. Se pot încerca ușoare galvanizări sau fardizări ale mușchilor care intră cel mai puternic în crampă ori fardizarea mușchilor simetrici de partea membrului opus, sănătos. Acad. Kreindler recomandă novocainizări ale nervului radial în șanțul de torsionare.

PETRE VASCAUTEANU — Suceava: 1) În hemoroizi: băi de șezut calde, simple sau cu ceai de mușețel, fenilbutazonă 3 cpr./zi în timpul crizelor dureroase, Hemorzon (supozitoare), ceaj laxativ antihemoroizal. Dacă durerile nu cedează și hemoroizii nu se retrag este indicată intervenția chirurgicală. 2) Fiind vorba, credem, de o spina bifida ocultă, diagnosticată radiologic, orice intervenție chirurgicală este inutilă și riscantă.

Consult

Desen de K. Moșkin

LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

Zece sfaturi pentru adolescenți

1. ÎNGRIJIȚI-VĂ PIELEA ÎNAINTE DE A VĂ MACHIA — Dacă nu este curățată de secrețiile ei, pielea denaturează culoarea și consistența fardurilor; dacă este grasă, se infectează, dacă este uscată, se irită. Două motive speciale deci pentru a îngriji pielea, la care se adaugă al treilea: curățenia.

Seara, curățați epiderma cu un tampon de vată îmbibat în emulsia nutritivă cu suc de castraveți „Mimoza“ ori în laptele nutritiv vitaminizat „Doina“ (dacă tenul dv. este gras) și în „Ulei de migdale“ demachiant și nutritiv (dacă tenul este uscat). Apoi ștergeți fața cu un tonic alcoolizat — loțiunea tonică astrigentă „Flora“ sau loțiunea „Original“ contra petelor și pișturilor (pentru ten gras) sau nealcoolizat — loțiunea „Lara“.

Pînă la o anumită vîrstă nu se utilizează „crema de noapte“ decît în cazuri speciale. Dimineața, însă, trebuie să vă împropățați fața cu același tonic folosit seara, apoi să aplicați o cremă de bază („Maria“, „Oxigen burax“ sau „Floare de munte“ etc.) care ferește epiderma de intemperii, de fardurile care o usucă și normalizează secrețiile.

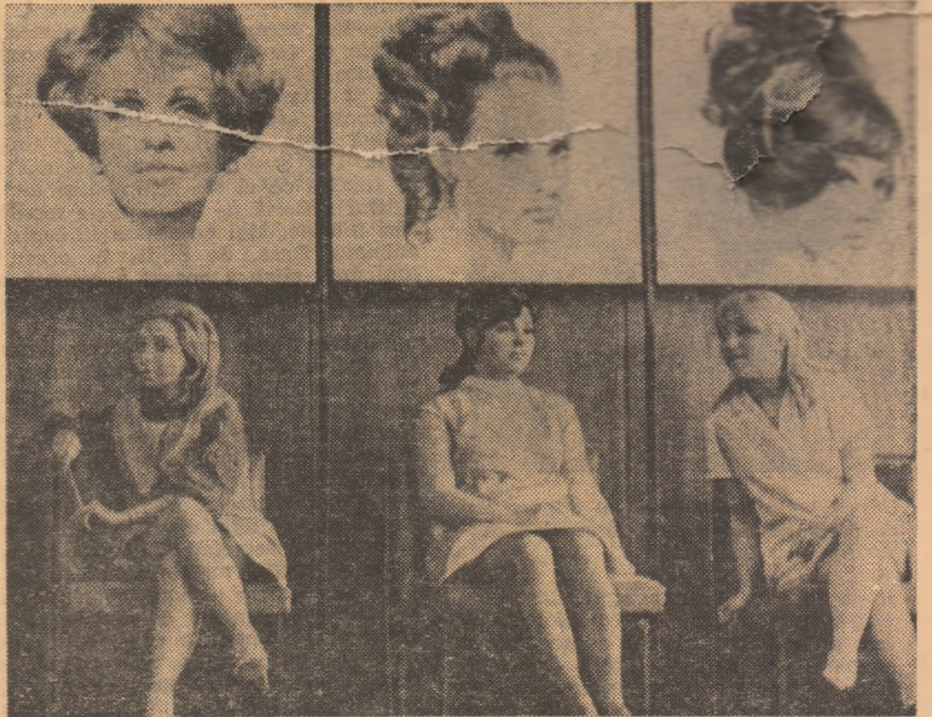
2. LUPTAȚI ÎMPOTRIVA „PUNCTELOR NEGRE“ — Punctele negre sau comedoanele se formează pe o piele prea grasă. Excesul de grăsime (sebum) se solidifică în micile orificii de eliminare de la suprafața acestor dopuri și, în contact cu aerul, se oxidează îngrindindu-se (cele care rămîn între „carne și piele“ sînt „puncte albe“). Dacă nu „expulzați“ aceste mici acumulări de grăsime, ele se infectează și se transformă în coșuri, iar pielea se „asfixiază“ pierzîndu-și strălucirea. Dar rezistați la tentația de a le scoate apăsînd cu unghiile, întrucît rămîn urme inestetice, pielea fiind rănită. O dată sau de două ori pe săptămînă faceți o baie de abur la obraji; aburii deschid orificiile și atunci o simplă presiune între două bucăți de vată sau tifon este suficientă pentru ca punctele să iasă. Nu uitați să treceți un tampon îmbibat cu alcool peste tot obrazul pentru a-l dezinfecta, apoi folosiți loțiunea tonică Flora pentru a strînge porii.

3. SOCOTIȚI SĂPUNUL UN PRODUS DE ÎNFRUMUȘETARE — Principiul rol al săpunului este să elimine murdăriile de pe piele. Atît cele care vin din exterior (praf, microbi), cît și cele „fabricate“ în organism (transpirație, secreții grase etc.). Dar el mai are și alte însușiri: dacă pielea este grasă, utilizați un săpun acid de tip „Cristal“, „Oxigen“, „Borax“ care o normalizează. Împotriva transpirației folosiți un săpun dezodorizant („Dermin“), iar dacă pielea este uscată, un săpun gras cu proteine (tip „Nivea“ sau „Exotic“) cu vitamina F pentru a o lubrifia. Udați obraji, faceți spumă de săpun în palme, acoperiți tot obrazul cu ea, lăsați cîteva minute ca epiderma să se impregneze bine, clătiți cu apă multă, rece. Și nu uitați să vă spălați bine minile, înaintea obrazilor!

4. PERIAȚI-VĂ PĂRUL — Dar nu în mod excesiv. Unele fete nu fac decît să „descilcească“ părul la suprafață, acolo unde se vede, altele îl perie cu prea multă asiduitate, conform unui slogan perimat care susținea că pentru ca

părul să fie curat și frumos trebuie date o sută de „lovituri“ de perie dimineața și seara. Este bine să aveți o perie de bună calitate. Perile sintetice rănesc pielea capului și rup firele de păr. Periați părul în toate direcțiile, dezlipindu-l de cap, pentru a-l aerisi și debarasa de praf și a întinde sebumul pe toată lungimea firelor de păr. Părul va deveni suplu și strălucitor. Un periat prea brutal sau prea îndelungat excită producția de grăsime, rupe firele fragile de păr. Mențineți peria perfect curată pentru a nu repune pe păr impurități.

5. NU VĂ NEGLIJAȚI DINȚII — Periați dinții, de două sau trei ori pe zi, cu o pastă bună de dinți (eventual una specială pentru fardători, chiar dacă nu fumați) spre a-i menține albi.

Frumusețea se dobindește cu... trudă

Pasta de dinți sărată fortifică gingiile și le dă o culoare roșie, frumoasă. Periați dinților după fiecare masă împiedică în oarecare măsură formarea cariilor dentare. Nu uitați „apa de gură“ care împropătează gura și purifică respirația.

6. ÎNDEPĂRTAȚI PĂRUL DE PRISOS — Subsuorile și picioarele neepilate (cînd este nevoie!) nu sînt agreabile la vedere. În această ordine de idei mașina electrică de bărbierit nu îndreptățește teama pe care o inspiră. Ea nu irită pielea, după cum puteți constata privind tenul bărbaților care o folosesc. Folosiți însă întotdeauna o cremă de bărbierit și după terminarea operației dezinfectați subsuorile și picioarele cu alcool. Apoi pudrați cu talc subsuorile și ungeți cu o cremă sau cu ulei de migdale picioarele. Puteți folosi, de asemenea, benzile de ceară rece — gata preparate — sau un săpun epilat, precum și noile depilatoare nemirositoare, cu condiția să urmați instrucțiunile scrise pe cutie sau tub.

esculap
esculap esculap
.sculap esculap escula
lap esculap esculap esu
esculap esculap esculap
culap esculap esculap escu
ip esculap esculap esculap e
sculap esculap esculap escula
lap esculap esculap esculap e

7. FOLOSIȚI DEODORANTE — Ori-cine transpiră; sudoarea se alterează în contact cu aerul, mirosul ei incomodează pe alții (și pe noi înșine) și impregnează veșmintele. Este o realitate de care trebuie să ținem seama. Pentru a neutraliza acest miros nu există decît o singură soluție — aceea de a folosi un deodorant. Numai săpunul nu ajută la nimic, iar pulverizările cu parfum mai mult strică decît ajută. Un deodorant sub formă de săpun sau spray face să dispară mirosul dezagreabil al secreției glandelor sudoripare.

8. NU VĂ MULȚUMIȚI SĂ APLICĂȚI LAC PE UNGHII — Lacul ascunde unghiile neîngrijite, lipsite de luciu, după cum machiajul izbuteste cîteodată să ascundă impuritățile tenului. Dar „clipa de adevăr“ sosește pentru unghii ca și pentru obraz. Unghiile neîngrijite devin fragile, se despică, capătă striuri și lacul nu mai ține pe ele, după cum nu ține nici fardul pe un obraz neîngrijit. Faceți manichiură în fiecare săptămînă, de cite ori vă spălați pe cap. Obișnuiți-vă să frecăți unghiile unei mîini de palma celeilalte, ca de un polizor. Unghiile vor deveni mai rezistente, mai lucioase.

9. AERISIȚI-VĂ PICIOARELE — Picioarele sînt „întemnițate“ toată ziua în pantofi sau cizme și le este cald și vara și iarna. Pielea lor se macerază, se

umflă, circulația este îngreuiată, suferă — iar dispoziția dumneavoastră se resimte. Faceți, de aceea, în fiecare seară o baie de picioare în apă caldută (apa fierbinte congestionează) și spălați picioarele cu un săpun acid dacă transpirați; frecăți cu o perie sau cu „piatră ponce“ părțile întărite și încheiați printr-un masaj cu o cremă emolientă (crema „Nivea“ pentru picioare, „Podeol“, „Pedotin“ sau crema „Cheritolitica“ pentru pielea îngroșată). În felul acesta veți repune picioarele „în formă“ pentru a doua zi și vor fi frumoase.

10. ÎN ÎNCHEIERE — O NOTĂ DE PROȘPETIME — Apa de colonie, de toaletă, parfumul sînt pentru trup ceea ce condimentele sînt pentru mâncare: o „personalizare“. O vaporizare proaspătă, discretă subliniază personalitatea dv. Alegeți apa de toaletă din gama rezervată tinerelor fete — și veți reuși să fiți „voi înșivă“.

Medicus

Primăvara a readus în Piața Trafalgar din Londra porumbel și turiști
Foto: A. Katkov

INDONEZIA

Lupte de cocoși la Djakarta

Bătrînul era emoționat. Se vedea după miinile care-i tremurau ușor. Dar cum să nu fie agitat? Sosise în sfîrșit momentul hotărîtor de care își legase atîtea speranțe.

A mai îmbrățișat o dată cu privirea rîndurile de spectatori și a oftat adînc. În satul lui n-ar fi putut vedea nîciodată un public așa de înstărit, de bine îmbrăcat. Erau și mulți militari. Nu era exclus ca și ei să mizeze pe vre-unul dintre cocoși. Căci în asemenea ocazii mai toți spectatorii își încearcă norocul. Unii au, alții nu. Ca în viață. Păcat că în genere există puțini norocoși. Oricum, el nu se putea număra printre ei.

De altfel, la 60 de ani era riscant să mai creadă în noroc. Și totuși... Cocoșul lui alb era musculos, abil. Putea învinge orice adversar.

După cîteva clipe a deschis cușca și a dat drumul păsării. Ii venise rîndul. Șase reprize a cîte cinci minute, care trebuiau să hotărască cine va fi învingătorul. A mai mîngîiat o dată cocoșul pe cap ca să-l încurajeze. Ii era milă de el; îl aștepta o luptă crîncenă, pe viață și pe moarte.

Cocoșul simțea, probabil, instinctiv ce avea să urmeze și tremura de nerăbdare.

— Moșule, moșule, a țipat la un moment dat un băiat la urechea bătrînului. Hai, dă-i drumul!

Bătrînul s-a clătînat puțin, a ridicat pasărea și s-a îndreptat spre cel mai apropiat ungher al ringului: o mică platformă de lemn îngrădită. La capătul opus se zbatea, în miinile stăpînului, un cocoș roșcat. „Roșcatul este voinic. E mai greu decît al meu, cam cu un pfund și jumătate“ (75 gr. N.R.) — și-a spus bătrînul îngrijorat, dar numai decît a alungat neliniștitorul gînd.

Tot atunci s-a auzit și gongul. Nevăbdători ca niște boxeri începători, cocoșii s-au repezit unul la celălalt. Părea că amîndoi aveau de gînd să-și

biruie adversarul dintr-o singură lovitură. Dar nici unul dintre ei n-a izbutit această performanță. Atunci au schimbat tactica și au început să se rotească în pătratul ringului ca niște adevărați luptători, măsurîndu-se din priviri și așteptînd un moment favorabil. Apoi roșcatul n-a mai rezistat și s-a năpustit iar înainte. Albul a sărit și el imediat și i-a aplicat o puternică lovitură cu pîntenul în gît. A fost o lovitură formidabilă. Roșcatul s-a oprit în loc și a mai încasat două izbitori. „Dacă cocoșii ar avea lame la

Desen de P. Pavlinov

picioare, roșcatul s-ar zbate acum în agonie“ — și-a spus bătrînul. Dar aici, la Djakarta, nu-i permisă folosirea lamelor. Curînd însă tabloul luptei s-a schimbat. Acum ataca roșcatul și albul se apăra cu disperare.

În următoarele patru reprize a dominat net albul. Și poate numai cei care mizaseră pe roșcat mai sperau într-un miracol. Dar și numărul acestora se micșora vîzînd cu ochii. Căci albul era mult superior. De ne-numărate ori și-a împins adversarul într-un colț și i-a transformat creasta într-o masă de carne sîngerîndă. Încercînd să scape, roșcatul a recurs la o veche manevră; s-a apropiat foarte mult de adversar, lipindu-se parcă de el, spre a-l împiedica să-i aplice lovituri bine țintite cu ghearele și ciocul. De la distanță părea că cele două păsări erau antrenate într-un joc amuzant. Se izbeau și se frecau cu gîturile lungi, care aminteau de niște frînghii groase, de parcă ar fi vrut să se lege unul de altul. La sfîrșitul reprizei a cincea albul a izbutit să se elibereze de adversar, a făcut un salt extraordinar și a aplicat o lovitură puternică cu pîntenul. Bătrînul s-a ridicat în picioare. Era sigur că asista la deznodămînt. Dar nu, deși era la sfîrșitul puterilor, roșcatul, care sîngera tot, nu voia să se dea învins. Era probabil foarte orgolios.

S-a auzit iar gongul. Repriza a cincea luase sfîrșit. Bătrînul și-a luat în brațe cocoșul și a început să-l maseze ușor. Își mișca miinile mecanic, căci

gîndurile îi erau în altă parte. În sfîrșit, își atinsese scopul. Cocoșul lui avea să cîștige. Iar el avea să capete bani. Pentru bani făcuse, împreună cu pasărea-i albă, o istovitoare călătorie din micul sat sumatrian pînă la Djakarta. Călătorise cu un tren arhiplin, pe o căldură și într-o atmosferă aproape irrespirabilă. De două ori i se făcuse rău și începuse să regrete că la vîrsta lui se hotărîse la un pas atît de riscant.

În capitală îl așteptase o nouă dezamăgire. Luptele de cocoși tocmai luaseră sfîrșit și pentru următoarele trebuise să aștepte aproape o săptămînă. Își petrecuse vremea printre vagabonzi și cerșetori, care însă nu-l necăjiseră deloc, ba chiar îi dăduseră puțin orez ca să nu moară de foame. Căci bătrînul își cheltuia puținele rupii pe care le ținea ascunse la briu numai pentru îngrijirea cocoșului. Acesta trebuia să-și mențină intactă forma de luptă. Apoi bătrînul a oftat adînc. Acum, slavă lui Allah, toate greutățile rămăseseră în urmă. Avea să cîștige multe rupii cu care să cumpere rochii noi pentru fiice și soție. Fetele erau mari, nu mai puteau umbra în zdrențe. Și, bineînțeles, va trebui să vîndă cocoșul. Era o trădare, desigur, față de pasărea albă, dar ce putea face dacă viața era atît de scumpă? Pe un luptător atît de ager avea să ia, evident, un preț bun, deci nu trebuia să piardă ocazia; pentru că n-avea să mai vină niciodată la Djakarta.

Pînă la începerea ultimei reprize mai erau numai cîteva secunde. A apucat cocoșul de cap și i-a turnat în cioc puțină apă. Spectatorii au început să vocifereze, nemulțumiți: „Ce mai așteptați? Totul e clar... Să vină perechea următoare...“. Între timp se dăduse semnalul pentru reluarea luptei, deci a ultimei reprize. Roșcatul crunt bătut era gata de o altă chelfăneală. Un ochi îi curgea, celălalt luca cumplit. Bătrînul a dat drumul cocoșului în arenă și... a incremenit. Pasărea s-a întors și a început să fugă înapoi. Nu mai voia să lupte. Spectatorii din primele rînduri au început să ridă.

— Ei, moșule, cocoșul dumitale are inimă mică, a rostit cu glas tunător un tînăr.

Bătrînul n-a răspuns; a încercat numai să întoarcă pasărea înapoi în ring. Dar în zadar. După cîteva minute totul s-a sfîrșit. În arenă au fost lansați alți cocoși, s-au făcut noi pariuri. Bătrînul a luat colivia și s-a depărtat. Dar l-a ajuns din urmă un tînăr.

— Moșule, i-a spus, ia și cocoșul cu dumneata. De ce să-l lași aici? Oricum, tot nu mai e bun să lupte. Dacă se teme o dată, după aceea nu-și mai poate învinge frica. Se vede că a fost obișnuit cu victorii repezi și ușoare. De asta n-a rezistat.

Tînărul continua să vorbească. Dar bătrînul își clătina mecanic capul. Fusesse cuprins de o totală apatie.

E. Sorokin

MADAGASCAR

O imensă pictură abstractă

Drumul de la Tamatave, cel mai important port din Madagascar, pînă la stațiunea balneară Full-Point urmează linia fîrmlui atlantic. În dreapta se întinde o fișie îngustă de dune străjuită de șiruri de palmieri scunzi cu coroanele plecate spre ocean, iar în stînga se înalță coline pe ale căror versante

sînt presărați „arbori ai călătorului“, împodobiți cu smocuri de frunze late și lungi care alcătuiesc un evantai uriaș. Frunzele au totdeauna în teci apă care poate potoli setea călătorului obosit de drum.

Satele sînt rare și total deosebite de cele din zona centrală a insulei. În locul caselor înalte, multe cu un etaj și cu acoperișuri de țiglă, de la marginea orașului Tananarive — capitala țării — țărani de pe fîrm își construiesc colibe din prăjini lungi și subțiri și frunze de palmier. Seculara vecinătate a oceanului i-a învățat deopotrivă cum să se apere de umiditatea care într-o casă de lut ar mucegăi toate lucrurile și cum să-și ferească avutul de furia valurilor care, în timp de furtună, trec peste dune.

Înainte cu cîțiva ani, cu prilejul unei vizite în Ghana, și anume în delta fluviului Volta, mai văzusem sate asemănătoare. Și ele se ascundeau în eringuri de palmier, printre dune de nisip. Și încă de atunci mă uimise iscusința țărănilor africani de a se adapta la grelele lor condiții de viață. Dar în același timp surprindea dureros și starea de inapoiere a acestor sate de pe litoral. Pare că timpul a trecut pe lângă colibele din frunze de palmier invite din nisip fără să le atingă.

În călătoria de la Tamatave la Full-Point am fost însoțit de un funcționar din Ministerul de Externe, un tînăr economist care a studiat în Europa. E un om inteligent, bine informat. L-am întrebat de ce alături de un mare port, unde viața pulsează din plin, există sate foarte inapoiate.

— Țăranii malgași sînt foarte conservatori, mi-a răspuns însoțitorul meu care se aștepta parcă să-l pun această întrebare. El cred foarte puternic în superstițiile pe care strămoșii lor le-au adus cu ei acum cîteva secole cînd s-au stabilit în insulă. Iar religia strămoșilor afirmă că viața adevărată începe abia după moarte. De aceea, țărani malgași cheltuiesc mai mulți bani cu construirea de cavouri pentru morții decît pentru îmbunătățirea vieții lor. Sînt indiferenți față de ceea ce noi numim progres.

Era evident că interlocutorului meu îi venea greu să abordeze cauzele reale, de ordin politic, ale stagnării satelor.

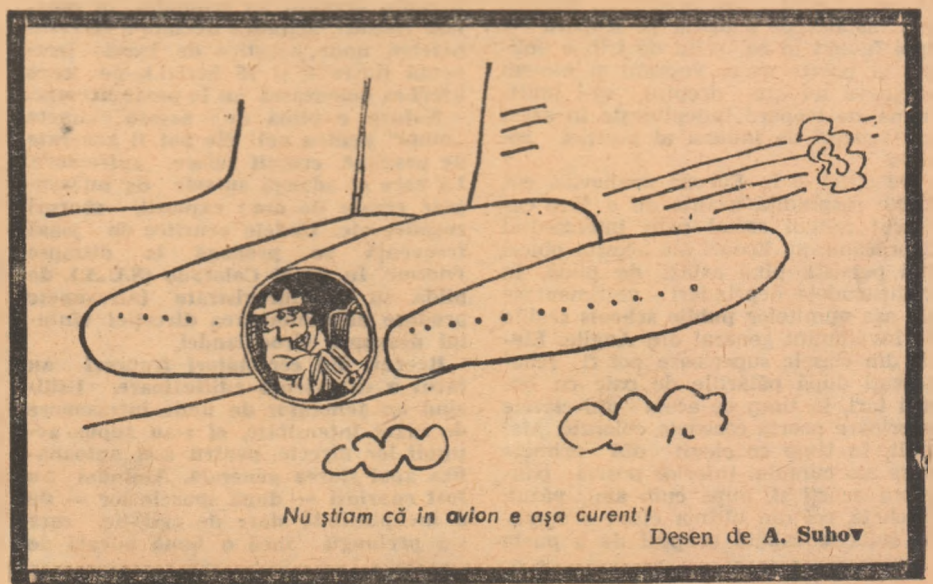
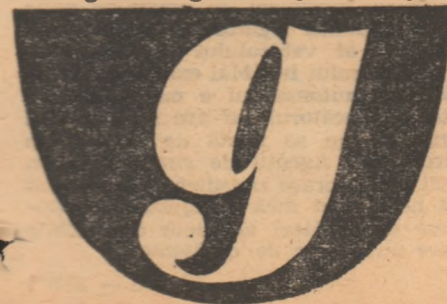
Așezat între munți, Tananarive nu seamănă cu orașele de pe continentul african. Influențele arhitecturii europene s-au izbit aici de puternice tradiții naționale. Desigur, și în capitala malgașă există multe case care par transplantate din Europa. Clădiri inexpresive, fără notă particulară. După cum există în oraș și cocioabe. Cu toate acestea, Tananarive are un specific al lui aparte.

Casele locuitorilor din capitală seamănă mult cu cele ale țărănilor din împrejurimi, numai că sînt bine amenajate, „modernizate“. De obicei au un etaj și un acoperiș înalt, ascuțit, din olane roșii. Nu sînt încălzite; au ferestre strîmte pentru ca vara să nu pătrundă înăuntru prea multă căldură, iar iarna vîntul de gheață care bate dinspre munți. Fiecare casă este vopsită în altă culoare aprinsă, incit versantele abrupte ale colinelor pe care se îngrămădesc seamănă cu o imensă pictură abstractă.

Dar Tananarive se mai deosebește prin altceva de celelalte capitale africane. Dacă la Nairobi, capitala Kenyei, sau la Kampala, capitala Ugandei, de pildă, geografia socială a orașului, contrastele izbitoare dintre săraci și bogați se impun de la prima privire, în Madagascar acest lucru nu este atît de evident. Intelectuali și muncitori, funcționari și mici negustori pot locui în case vecine, construite în același stil, tradițional. Contrastele sociale se conturează bine numai în centrul comercial.

VI. Iordanski

globul globul
globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul

Nu știam că în avion e așa curent!

Desen de A. Suhov

Descurcarea de la primii pași...

MICA ENCICLOPEDIA

Veșminte
care nu tac

Eticheta unor triburi africane cere ca șeful de trib să fie înveșmântat în blană de leopard. Evident, nu-i îmbrăcăminte cea mai comodă pentru clima africană. Cu atât mai mult, cu cât nu puțini șefi de trib sînt absolvenți ai vreunei universități europene și deci obișnuți cu îmbrăcăminte europeană. Dar eticheta e implacabilă: sînt obligați să arboreze veșmintul din blană de leopard, în primul rînd, pentru că o căpetenie de trib e puternică și agilă ca un leopard și, în al doilea rînd, pentru că, la fel cu leopardul, un conducător

trebuie să-i înfricoșeze pe dușmani. Din clipa cînd a fost proclamat cîrmuitor, instalat pe o blană de leopard și apoi învelit în ea, șeful de trib e obligat să poarte acest veșmînt și nimeni altcineva nu are dreptul să-l imite. Blana de leopard îndeplinește în acest caz funcția de indiciu al poziției sociale.

De altfel și în Europa medievală era foarte răspîndită uzanța de a face cunoscut rangul social prin intermediul îmbrăcămînții. Ecouri ale acestui obicei mai persistă pînă astăzi, de pildă, în tradiționalele deprinderi vestimentare ale așa-numitelor public schools școlile de învățămînt general din Anglia. Elevii din clasele superioare pot fi recunoscuți după pălăriile de paie cu boruri tari, în timp ce aceia din clasele inferioare poartă caschete colorate. Mai mult, în timp ce elevii din primele clase ale cursului inferior poartă pantaloni scurți și, după cum am văzut, caschete, cei din ultima clasă a cursului inferior capătă dreptul de a purta

pantaloni lungi. Cascheta rămîne însă obligatorie și pentru aceștia, iar temerarul care ar îndrăzni să arboreze o pălărie de paie ar fi pedepsit drastic chiar de cei ce se bucură în exclusivitate de acest drept. Cascheta colorată arată limpede: băiatul e un fag (în terminologia școlilor engleze — elev din cursul inferior care e obligat să facă serviciul celor mai mari), iar cu un fag poți să te porți fără mănuși și să nu i te adresezi cu mister.

Cel mai variat limbaj al costumelor s-a păstrat însă în Asia. Cînd femeile meo (Laos), de pildă, îmbracă costumul național, nu mai au nevoie de acte care să le ateste starea socială. Costumul dezvăluie o sumedenie de amănunte, începînd cu vîrsta și terminînd cu domiciliul. Iată, de exemplu, ce-ar putea „citi” un etnograf în costumul femeii meo din fotografia noastră. În primul rînd, că face parte din mîndrul și puternicul trib meo și că provine dintr-o familie înstărită, căci părinții i-au dăruit argint, bivoli, orez, ulcioare, gonguri de bronz și multe alte lucruri care înseamnă bogăție. Inelele de argint care alcătuiesc un fel de colier arată averea cu care au înzestrat-o părinții. Cu cît colierul e mai lung, cu atît averea e mai mare. Șorțul lung spune că e vorba de o femeie măritată. Tot el mai spune apoi că soțul ei e om înstărit, iar brățările de la încheieturile mîinilor și picioarelor precizează: soțul e foarte înstărit. Fiecare brățară e scumpă, încît numai un soț bogat își poate permite luxul de a dărui soției multe brățări. Femeia din fotografie e prima soție a bărbatului pe care l-a luat de soț. Dacă ar fi fost a doua, și-ar fi aplicat pe șorț o dungă galbenă. În sfîrșit, desenul și culorile fustei dezvăluie etnografilor satul unde locuiește. Cu alte cuvinte, costumul ei spune totul, în afară de nume. Dar acest amănunt trebuie trecut sub tăcere, căci unei femei meo nu i se poate aduce o jignire mai mare decît încercarea de a-i afla numele.

A. Balunov

DINCOLO DE LINIȘTE

Perfidele vibrații

În cursul cercetărilor științifice, oricare ar fi natura lor, se confirmă sau se descoperă unele surse de primejdii pentru om. Ele sînt uneori atît de discrete, încît rămîn, pînă la un anumit moment, necunoscute. Astfel, în ultimul deceniu savanții au semnalat, în repetate rînduri, acțiunea nefastă a infrasunetelor, unde acustice de joasă frecvență (între 6 și 16 hertzi), pe care urechea omenească nu le poate percepe.

Natura e plină de aceste sunete „mute” pentru noi. Ele pot fi generate de uragane, erupții solare, cutremure. La care se adaugă sursele de infrasunete create de om: explozii, zboruri cosmice etc. Undele acustice de joasă frecvență se propagă la distanțe enorme. În statul Colorado (S.U.A.), de pildă, au fost înregistrate infrasunete produse de schimbarea direcției vîntului deasupra Groenlandei.

Recent, doi cercetători francezi au făcut o experiență edificatoare. Utilizînd un generator de unde infrasonore de mare intensitate, ei s-au supus acțiunii lor directe, pentru a-și autoanaliza apoi starea generală. Amîndoi au fost cuprinși — după spusele lor — de o inexplicabilă stare de agitație, care s-a prelungit încă o bună bucată de

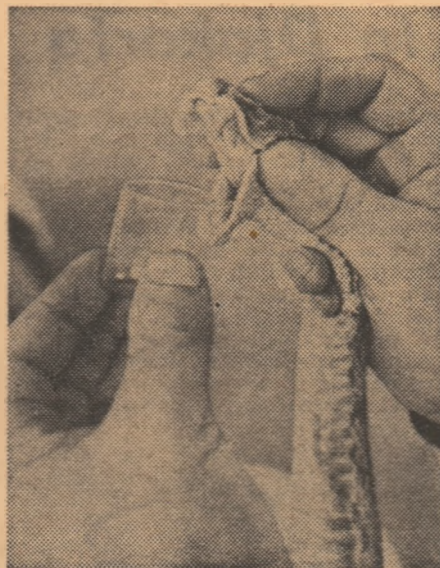
timp după ce a încetat „bombardamentul” cu infrasunete.

Din fericire, sursele de infrasunete, naturale sau artificiale, generează unde acustice de foarte mică intensitate. Ele pot influența totuși comportamentul. Astfel, specialiștii americani au declarat că există o legătură directă între radiațiile infrasonore sporite, înregistrate în vestul S.U.A. în urma mai multor uragane, și creșterea numărului de accidente de circulație în acea zonă.

O VIAȚĂ LUNGĂ
PENTRU COBREAtenție,
șerpi veninoși!

Acest avertisment, scris cu litere mari pe usa Laboratorului de ecologie a șerpilor veninoși, din Tașkent, îi pune în gardă pe cei ce ar intenționa să-i treacă pragul. Înăuntru, de-a lungul pereților se înșiruea cuști speciale în care sălășluiesc cobre și specii de vipere și șerpi din Asia Centrală: efa și ghiurza.

Colectivul laboratorului și-a propus să încerce să prelungească viața reptilelor în captivitate. Ghiurza, de pildă, care în libertate trăiește 17—18 ani, nu

Veninul se recoltează picătură cu picătură
Foto : V. Kalinin (APN)

rezistă, în captivitate, mai mult de 1,5 ani. Or, această specie de reptilă — ca de altfel și cobrele — poate furniza pînă la 0,7 grame de venin pe an. Ceea ce, după părerea specialiștilor, e destul de mult, mai ales în comparație cu „recolta” mică de venin obținută de la efa sau vipere. Veninul șerpilor e recoltat o dată pe lună, timp de zece luni, după care reptilelor li se acordă două luni de odihnă totală.

Laboratorul are în grijă 250 de ghiurze, 70 de cobre, 30 de efa, 130 de vipere. Din fiecare gram de venin, recoltat cu atîta trudă, se fabrică 10.000 de flacoane de medicament.

Colectivul laboratorului a acumulat o vastă experiență în creșterea șerpilor în captivitate, izbutind să le prelungească viața prin întreținerea lor în condiții adecvate de umiditate și temperatură. În momentul de față herpetologii uzbeki experimentează acțiunea unor rații alimentare cu valoare nutritivă sporită asupra longevității și producției de venin a reptilelor!

DE LA POL
LA ECUATORMicii dușmani
ai marilor nave

Reducerea vitezei marilor nave oceanice sau creșterea consumului de combustibil sînt, evident, inconveniente care aduc prejudicii flotelor comerciale. Principalii vinovați de această stare de lucruri sînt moluștele și microorganismele vegetale, care aderă la partea imersată a navelor, alcătuiind, treptat, un strat gros, pietrificat. Primii mușafiri nepoziți sînt bacteriile. După ele dau năvală algele microscopice,

„a varia va
„a varia varia va
„a varia varia varia va
„a varia varia varia varia va
„a varia varia varia varia var
„a varia varia varia varia va
„a varia varia varia varia varia va
„a varia varia varia varia varia va
„a varia varia varia varia varia va

pice, cunoscute sub denumirea de diatomee, urmate de alte vietăți unicelulare. În sfîrșit, cînd aceste straturi sînt bine închegate, li se suprapun altele, alcătuite din plante și animale mai mari.

Intensitatea cu care flora și fauna oceanice se depun pe nave depinde mai ales de anotimp și de regiunile străbătute. În linii mari, lucrurile se petrec așa: speciile de „paraziți” sînt cu atît mai puține, iar perioadele lor de activitate cu atît mai scurte, cu cît nava navighează mai aproape de zonele polare. De unde rezultă că la ecuator microorganismele amintite atacă navele cu deosebită înverșunare și mult timp, aproape tot anul. Consecințele sînt ușor de imaginat, dacă ne gîndim că pe liniile maritime circulă giganți cu un deplasament de 250.000 de tone, a căror parte imersată atinge 15 metri.

Conform datelor publicate de revista londoneză „New Scientist”, consumul crescut de combustibil (necesar pentru menținerea vitezei de croazieră) și lucrările de curățire a fundului navelor pricinuiesc flotei engleze pierderi anuale de 50 de milioane de lire sterline, iar celei a S.U.A. între 500 și 700 de milioane de dolari. După cum se vede, inamicii, în aparență inofensivi, ai navelor oceanice nu sînt de loc modești.

Ce arme sînt folosite împotriva „paraziților”? În primul rînd, coloranți speciali în componența cărora intră substanțe toxice, cum sînt protoxidul de cupru, compuși ai arsenicului și mercurului etc. Acești coloranți protejează nava circa doi ani. În ultimul timp, în lupta împotriva microorganismelor parazite au fost atrași și biologii. Aceștia încearcă să împiedice dezvoltarea unor specii de moluște deosebit de periculoase pentru nave cu ajutorul hormonilor artificiali.

(După „Za rubejom”)

CALEIDOSCOP

Cu tot dichisul

E foarte greu de făcut injecții balenelor și e imposibil să li se aplice comprese. Sau, cum poate fi convinsă o balenă că trebuie să înghită niște tablete? Și totuși, acești giganți ai oceanelor au nevoie din cînd în cînd și de injecții, și de tablete. Dacă prima metodă de tratament a fost rezolvată mai demult, injecțiile fiind făcute de la distanță, prin „impuscare”, recent s-a găsit și o soluție simplă, dar ingenioasă, pentru administrarea tabletelor. Acestea sînt introduse într-o scrumbie, pe care balena o înghite cu o deosebită plăcere. În felul acesta, la stațiunea oceanologică din San Diego (California) au fost tratate trei balene care sufereau de gripă Hong Kong.

Automobilul și caracterul

„Arată-mi automobilul tău ca să-ți spun cine ești”. Cercetări făcute de psihologi canadieni au arătat că există o anumită legătură între aspectul exterior al vehiculului și caracterul proprietarului lui. Mai exact, ei afirmă că cu cît automobilul e mai curat, cu atît conducătorul lui are mai multă grijă să nu se abată de la regulile circulației. Agenții de circulație din mai multe orașe canadiene au declarat că n-au avut încă prilejul să sancționeze conducători ale unor automobile care strălucesc de curățenie.

(Din „Znanie — Sila”)

CASA PRIETENIEI ROMÂNŌ - SOVIETICE — BUCUREȘTI

Programul manifestărilor pe perioada 24-30 aprilie 1971.

Sâmbătă 24 aprilie ora 19 : Seară omagială : „Theodor Pallady — un poet al culorii” (cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la naștere). Va vorbi : **prof. univ. Raul Șorban**. Urmează filmul documentar „Theodor Pallady” și un film artistic.

Duminică 25 aprilie ora 10,30 : Manifestare pentru tineret. Rubrica : „La semi-centenarul partidului”. Simpozion : „Epopeea eroică a acestor ani”. Vor vorbi **conf. univ. Dumitru Almaș, Cseke Gábor**, redactor șef al ziarului „Ifjünkás”. Urmează un program de filme documentare și un film artistic.

Ora 19 : Ciclul : „Thalia — profil contemporan”. Seară de teatru : „Comedia în dramaturgia românească”. Va vorbi : **prof. univ. dr. Virgil Brădățeanu**. Urmează un spectacol de teatru.

Marti 27 aprilie ora 19 : Ciclul : „Deceniul 8 — prefigurări”. Conferința : „Fluxul fertilizant al investițiilor”. Va vorbi : **Ion Rățoi**, vicepreședinte al Băncii de Investiții. Urmează un program de filme documentare și un film artistic.

Miercuri 28 aprilie ora 19 : Simpozion : „Dezvoltarea învățămîntului public și a culturii în U.R.S.S.”. Participă : **conf. univ. Ion Radu**, director general în Ministerul Învățămîntului, **Nicolae Moraru**, scriitor, redactor șef la Redacția publicațiilor pentru străinătate. Urmează un program de filme documentare și un film artistic.

Joi 29 aprilie ora 19 : Rubrica : „Omagiu partidului”. Festival cultural-artistic : „Sub steagul tău, partid, pășim spre viitor”. Cuvînt introductiv : **conf. univ. Mircea Brătucu**. Urmează un recital de poezie la care își vor da concursul actorii : **Ileana Predescu, Nicolae Brancomir, artiști emeriți, Elena Sereda, Dinu Ianculescu, Emil Liptac**. Urmează un film artistic.

Vineri 30 aprilie ora 19 : Ciclul : „Civilizația în afluxul tehnicii”. Discuție la masa rotundă pe tema : „Viteza de propagare a noilor tehnologii”. Participă : **prof. dr. docent Petre Augustin, prof. dr. ing. Sofronie Laurențiu, conf. dr. ing. Alexandru Rădulescu**. Discuția va fi condusă de **Aurel Verniceanu**, redactor, șef de secție la revista „Probleme economice”. Urmează un program de filme documentare și un film artistic.

Manifestările au loc în sala Casei prieteniei româno-sovietice din strada Băstiste nr. 14.

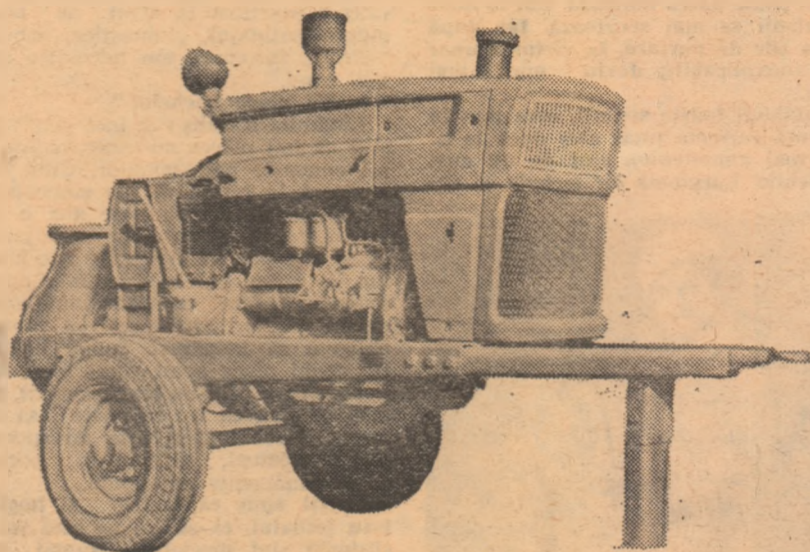
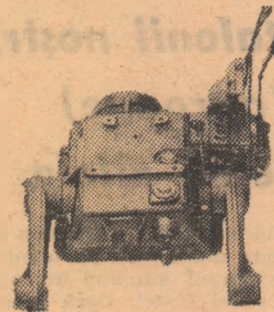
UZINA DE REPARAȚII GALAȚI

B-dul G. Coșbuc nr. 256,

telefon 15830—15831

EXECUTĂ

- agregate de pompare tip D. 108—12 (țoli)
- ridicător hidraulic monobloc automat
- remorcă monoax pentru transportat lădițe cu struguri din vii cu distanța minimă între rînduri de 1,8 m și 3 m, precum și remorcă pentru transportat lădițe cu fructe.
- nicovale pentru forjă tip 63 kg., 100 kg. și 150 kg.
- diverse piese de schimb pentru tractoare și mașini agricole.

GALLUS

VOPSEȘTE ȚESĂTURI
DIN MĂTASE, BUMBAC,
LĂNĂ, ROCHII,
HAINE,
BLUZE

1 NEGRU
15 VIOLET
6 VERDE OLIV
18 GRI TOP
3 BLEU VERT
25 CARMIN

ȘI ÎN
ORICE
ALTE CULORI
ȘI NUANȚE

Respectați
modul de întrebuințare
Indicat pe fiecare plic
„GALLUS”

● Consultați tabelele de culori „GALLUS” ●

PENTRU SEZONUL AUTOMOBILISTIC
„CICLOP”
A DESCHIS O NOUĂ STAȚIE SEZONIERĂ
AUTO-SERVICE

— spălat

— gresat

— schimburi de ulei

— schimburi de ulei

SERVIRE RAPIDĂ
INSTALAȚII ULTRAMODERNE
SERVICIU IREPROȘABIL

strada ÎNTRE GİRLE Nr. 5/INTRAREA NESTOREL 6
accesul prin SPLAIUL UNIRII (Podul Mărășești) strada BUCUR

PROGRAMUL DE LUCRU

— zilnic orele 11—20
— duminica orele 7—13

**POPASURI
ÎN PREAJMA
CAPITALEI**

Un nou sezon turistic, marcat de culorile gingașe și luminoase ale primăverii, vă invită la drum. V-ați pregătit mașina și cele necesare unei desprinderi vremelnice de casă, de peisajul citadin de care vreți să vă deconectați ?

Vă dorim călătorie plăcută !
Dar încotro ?

Pentru a vă recrea nu este neapărat nevoie ca automobilul să înghită kilometri după kilometri, lăsînd în urmă pietrele indicatoare și copacii care aleargă pe bordura șoselei în sens invers. Bucureștenii sau vizitatorii Capitalei pot practica un turism — ca să zicem așa — de... scurt metraj. La distanțe mici de marele și frumosul nostru oraș ei pot afla locuri pitorești în care pot face un popas agreabil în unitățile cooperației de consum.

La Buftea, pe drumul național 1 A, la km 25, există un camping, unde se poate prinzi. Pe DN 1 (București—Sibiu—Oradea), la km 22, puteți găsi spațiu de cazare și lua masa la campingul cu restaurant Săftica. De la Săftica, pe același drum național, nu-i decît o „aruncătură de băț” pînă la Snagov, unde, de asemenea, turiștii au la dispoziție o braserie și camping. Pe DN 2 (București—Buzău—Bacău—Suceava), la km 31 vă așteaptă popasul Pădurea Sinești — un loc pitoresc, cu camping și restaurant.

Tot în apropierea Capitalei, un popas reconfortant vă oferă elegantul restaurant Vlășia, pe DN 7, la km 22,5.

Sinteți gata de plecare ? Notați-vă în bloc-notesul dv. aceste adrese, atît de necesare turiștilor la drum. Și mai notați faptul! că în toate aceste unități ale sale Cooperația de consum, gazdă ospitalieră și grijulie, își dă osteneala să vă creeze o ambianță cit mai plăcută, un serviciu ireproșabil.

Pantalonii noștri cei (aproape) de toate zilele

Atențind energic la garderoba masculină, femeia și-a însușit pantalonii, dându-le cu timpul aproape aceiași preferință ca și fustei. Dacă la început pantalonii erau socotiți de neînlocuit la sport și excursii și foarte comizi acasă, încet-încet ei s-au insinuat și pe stradă, iar în ultimii ani au cucerit și ultima poziție care le mai rămăsese inaccesibilă: ținuta elegantă.

Ca orice noutate (chiar dacă nu foarte nouă!) pantalonii atrag atenția mai mult decât îmbrăcămintea obișnuită. Să nu uităm deci asta și să nu ne îngăduim combinații intimplătoare sau soluții dezavantajoase pentru silueta noastră. Costumul cu pantaloni este la mare cinste primăvara aceasta. Pantaloni se poartă drepti și foarte lungi. Deci, atenție: la probă, când facem maximum doi pași în fața oglinzii, lungimea poate părea normală. Dar la mers pantalonii se mai scurtează. Iar după câteva zile de purtare, în virtutea unor legi inexplicabile, devin mult mai scurți.

Pantalonii foarte strimți, care pun în evidență formele (mai ales dacă le avem mai abundente), sînt de un gust indoielnic. Lărgimea lor trebuie să de-

Pantalonii pentru ea, pantalonii pentru el...

pindă de particularitățile siluetei, de lungimea picioarelor. Dacă sînt mici de statură, nici chiar subțiri fiind, femeile nu trebuie să exagereze. Pe cînd o femeie înaltă, chiar dacă nu foarte slabă, arată bine cu pantaloni evazați. Persoanele scunde să se ferească de manșete ca de foc.

Jacheta și pantalonii cusuți din același material alcătuiesc un ansamblu, să-i zicem, clasic și avantajează îndeosebi femeile scunde. Combinațiile de materiale uni și policrome — dungi, carouri, imprimeuri cu flori — sînt potrivite mai ales pentru persoanele înalte, pe care „se vede” totul mai bine. Culorile sînt ușor de asortat atunci cînd una din ele e neutră: gri, bej, alb.

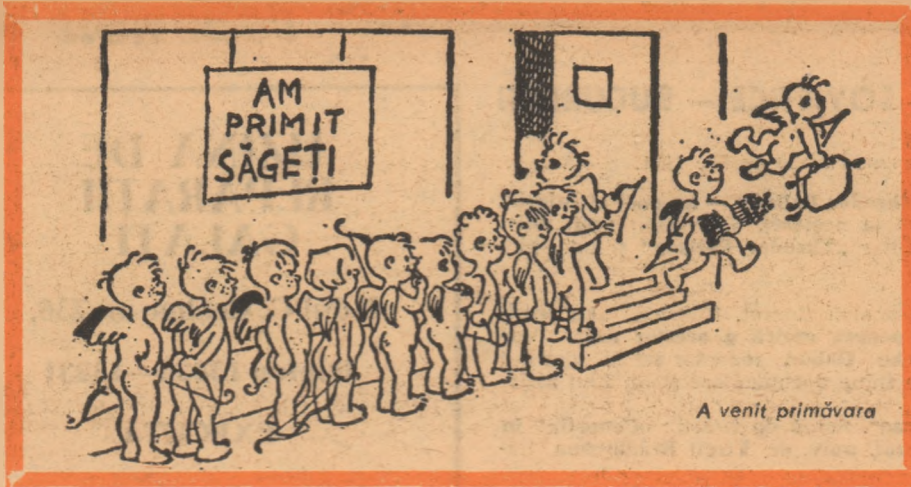
Cizmele, pantofii trotteur cu botul lat și tocul comod, gențile mari, pălăriile „cow-boy” sau de tip bărbătesc sînt accesoriile modei noastre practice. Dacă evităm excesele, toate acestea merg foarte bine la orice ansamblu cu pantaloni.

I. Nedelina

INTERVIU ÎN FAMILIE

Între muze și sport

În familia despre care va fi vorba mai jos muzele fac casă bună cu sportul. Capul familiei este celebrul hocheist Alexandr Ragulin, care, cu sta-

A venit primăvara

tura-i athletică și jocu-i iscusit, este un stîlp de bază al apărării echipei T.S.K.A. — Moscova și al reprezentativei sovietice (care a cucerit în Elveția, pentru a unsprezecea oară, titlul de campioană mondială). Soția, Liudmila Karaus, este actriță la Teatrul actorului de film. Numele ei poate fi aflat în multe distribuții teatrale și pe multe generice de film. Dar ce se știe mai puțin e că la timpul lui, Alexandr Ragulin a absolvit școala de muzică la clasa de contrabas, iar Liudmila Karaus a practicat la nivel de performanță patinajul, gimnastica, echitația.

Prima întrebare am adresat-o stăpînei casei.

— Vă place hocheiul?

Liudmila Karaus: Și încă cum! Și să știți că îmi plăcea cu mult înainte de a-l cunoaște pe Alexandr. Cînd eram studentă la Institutul de cinematografie, n-aveam literalmente nici o clipă liberă. Totuși furam de pe unde puteam ca să mă duc la meciurile de hochei. Iar la campionatele mondiale nu lipseam... din fața televizorului. După ce ne-am căsătorit, m-am simțit aproape obligată să îndrăgesc îndoit hocheiul. De ce-mi place acest sport bărbătesc? Pentru că e plin de temperament, patimaș, pentru că nu te poate lăsa indiferent. Dacă teatrul este un spectacol mai intelectual, să spunem, hocheiul este eminentement emoțional.

— Ați spus că teatrul și hocheiul (sau fotbalul, ca să nu ne sară în cap cititorii) sînt spectacole. Numai acest element comun învecinează arta cu sportul?

Alexandr Ragulin: — Într-o seară, cînd ieșeam cu Liudmila de la teatru, am auzit un spectator spunînd admirativ: „Serghei Martinson a jucat formidabil!” După cîteva zile, în metrou, un „suporter” care se întorcea de la stadion spunea la fel de admirativ: „Volo-dea Fedotov a jucat formidabil!” Remarcați: în ambele cazuri, a jucat. Și în sală și pe stadion spectatorul simte aceeași bucurie estetică. Numai că poate nu știe că, spre a-l face această bucurie, atît actorul cît și sportivul nu se cruță la repetiții și antrenamente.

Liudmila Karaus: — Există discipline sportive foarte apropiate de artă. De exemplu patinajul artistic sau gimnastica artistică. O prietenă îmi spunea zilele trecute cam disprețuitor nedumerită: „Nu văd ce poate fi comun între arta autentică și fotbal sau hochei”. I-am amintit de Pelé, de Firsov (nu de Ragulin, ca să nu mă creadă subiectivă!). Tehnica lor, frumusețea, plastica mișcărilor lor sînt artă adevărată, demnă de admirație.

Alexandr Ragulin: — Sau să luăm cel de-al doilea meci al echipei noastre T.S.K.A. cu „Spartak” pentru Cupa campionilor europeni. Primul meci l-am pierdut, în al doilea eram conduși cu 5:3. Dar am izbutit să ne concentrăm și să ciștigăm cu 8:5. Cupa ne-a revenit astfel nouă. Aș spune că meciurile acestea au avut tot ceea ce înfrumusețează un adevărat spectacol dramatic: subiect palpant, întorsături neașteptate, tensiune interioară, deznădămint necunoscut.

— Îngăduiți-mi încă o întrebare pentru stăpîna casei: sportul vă ajută ca actriță?

Liudmila Karaus: — Rolul meu de absolvire a fost Irina din „Trei surori”. Un rol, aș spune, istovitor. După fiecare spectacol, după fiecare repetiție mă întorceam acasă frîntă de oboseală. Dar mă duceam imediat în sala de sport, mă dezmeteam, mă „încălzeam” și mă simțeam parcă alt om. În alt spectacol al teatrului nostru, „Din nou premieră”, eroina mea dansează, cîntă, este în permanentă mișcare. Fără condiția fizică pe care mi-a dat-o sportul, mi-ar fi fost greu. N-am avut însă parte pînă acum de un rol care să apeleze la deprinderile mele sportive. Cînd am filmat „Academicianul din Askania”, am călătorit foarte mult. Dar la montaj secvența respectivă a fost tăiată!

M. Șlaen

PERSONAJUL NR. 1

„Noul val” de bunici

Multe perechi tinere pornesc la drum hotărîte să nu stea împreună cu „bătrînii”, să se despartă cît mai repede și să-și facă „rostul” lor. Dar în clipa cînd se naște primul copil toate teoriile cad. În această perioadă din viața unei familii tinere bunica devine personajul cel mai important și absolut indispensabil.

Odinioară mamele aveau un ajutor prețios în copiii mai mari. Nu-l un secret că cel mai prielnic mediu pentru creșterea și educarea unui copil este o familie numeroasă, în care domnește

În miini sigure

spiritul într-ajutorării și prieteniei. Dar familiile cu mulți copii sînt azi puține.

Bineînțeles, există și multe mame care nu se mulțumesc cu un copil și bine fac cînd îl aduc pe lume pe al doilea încă înainte de a se debarasa complet de scutecele primului. Dar există și multe pe care o asemenea perspectivă le sperie. „Pentru nimic în lume!” — o resping ele categoric. Cît vor regreta însă mai tîrziu această hotărîre categorică!

Să revenim însă la bunici. Există tot felul de bunici. Unele încă mai lucrează și, în consecință, nu se poate conta pe ajutorul lor. Altele sînt bolnave și, ca atare, trebuie ele ajutate. Există și bunici egoiste, care socotesc că și-au făcut datoria crescîndu-și copiii lor și că fiecare trebuie să se descurce singur. Sper că numărul lor nu este prea mare.

Majoritatea bunicilor sînt pensionare și casnice. Femeia care iese la pensie în țara noastră este de obicei încă în putere. O asemenea bunică este o mamă cerească pentru o familie tînără. Avînd o asemenea comoară în casă tinerii nu vor tărăgăna cu nașterea copilului și nu se vor mulțumi cu unul singur. Dimpotrivă, ei trebuie să se grăbească să-și completeze familia cît timp bunica e sănătoasă și nu cere la rîndu-și îngrijire.

Ce împrējurări le împiedică pe bunici să-și îngrijească nepoții? În primul rînd trebuie amintită prejudecata, încă rezistentă, despre soacre ca distrugătoare a armoniei conjugale a tinerilor. La noi există chiar o jucărie jignitoare numită „limba soacrei”. Ar fi timpul să considerăm drept un „atavism” dăunător proastele relații care se stabilesc adesea între soacre și nurori sau gineri. O dată cu lărgirea orizontului cultural, cu creșterea bunăstării materiale și a nivelului de confort îndeosebi, aceste vechi prejudecăți își pierd cu timpul sensul. Înarmate cu tact și cu vederi largi, bunicii pot înfrîuri numai în bine viața tinerelor perechi, transmițîndu-le bogata lor experiență și cimentînd familia ca

dialog
dialog dialog
dialog dialog dialog
alog dialog dialog dialo
og dialog dialog dialog o
dialog dialog dialog dialog
log dialog dialog dialog di
og dialog dialog dialog dial

unitate socială, ca nucleu al societății — ca să ne exprimăm în limbajul sociologilor.

În anii următori în Uniunea Sovietică vor fi tot mai multe bunici. Numărul lor va înregistra o creștere mare în special la sfîrșitul deceniului nostru și începutul celuiilalt, cînd vor începe să iasă la pensie femeile din generația 1924—1929, adică din perioada cînd natalitatea atinsese un nivel foarte înalt. Timpul rămas pînă atunci trebuie folosit pentru a pregăti întîlnirea cu acest „nou val” de bunici, înlăturînd piedicile de ordin administrativ (locuință adecvată etc), învingînd prejudecățile despre soacre. Bunicile trebuie privite așa cum sînt de fapt: un element esențial al fericirii tinerelor familii.

B. Urlanis

INTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

Vreți să aflați ceva și enciclopediile pe care le aveți la îndemînă nu vă dau răspunsul? Vă invităm să ne adresați nouă întrebarea dv.; mai ales dacă ea este de interes general.

Secretul coloanei din Delhi

— Care este originea coloanei de fier din Delhi, de ce a fost construită și cum se explică că, deși de fier, nu-i oxidabilă?

Trif Vasile
Com. Receaș, județul Timiș

— Faimoasa coloană din Delhi se află acum la periferia capitalei Indiei. Este într-adevăr de fier și are o înălțime de șase metri. „Virsta” ei nu e cunoscută cu precizie, dar pe coloană există o inscripție din care rezultă că a fost dedicată regelui Chandragupta al II-lea, mort în 413 e.n. Tot acest epifai mai spune că coloana a fost turnată în memoria regelui amintit pe muntele Stupa Vishnu. Arheologii au descoperit că a fost o vreme cînd ea s-a aflat în fața templului din Allahabad închinat lui Vishnu și era împodobită în partea de sus cu imaginea păsării sfinte Haruda. Ulterior, regele Anang Pal a strămutat coloana la Delhi. S-ar părea deci că nu există dubii în privința constructorilor coloanei. Dar, puteau indienii din vremea aceea să obțină metalul de calitate din care este construită coloana?

În India fierul era cunoscut cu un mileniu înaintea erei noastre. Vechii locuitori ai Indiei confecționau atunci din fier arme și tot felul de scule. În descrierile expediției lui Alexandru Macedon se amintește că un prinț din Punjab a dăruit marelui conducător de oști 100 de talanți de oțel (aproximativ 250 kilograme).

Evenimentul s-a petrecut deci cu circa 700 de ani înaintea datei de naștere a coloanei de fier.

E limpede prin urmare, că indienii stăpîneau, în perioada construirii coloanei, arta topirii fierului. Un lucru, însă, rămîne încă sub semn de întrebare pînă astăzi și anume de ce nu ruginește acest fier.